

Općina Mrkopalj

36.

REPUBLIKA HRVATSKA
PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA
OPĆINA MRKOPALJ
OPĆINSKI NAČELNIK

KLASA:972-04/25-01/01
URBROJ:2170-29-02-25-1
Mrkopalj, 08. rujna 2025.

Na temelju članka 26. stavka 3. Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (NN br. 123/17,151/22) Općinski načelnik Općine Mrkopalj donosi

ODLUKU

o donošenju Provedbenog programa Općine Mrkopalj za razdoblje 2025.-2029. godine

Članak 1.

Donosi se Provedbeni program Općine Mrkopalj za razdoblje 2025.-2029. godine.

Članak 2.

Sastavni dio ove Odluke je Tekst Provedbenog programa i Prilog 1. Tablični prikaz provedbenog programa.

Članak 3.

O ovoj Odluci obavijestit će se javnost sukladno odredbama Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (NN br. 123/17,151/22), objavom na mrežnim stranicama Općine Mrkopalj.

Članak 4.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u Službenim novinama Primorsko-goranske županije.

Općinski načelnik
Josip Brozović

Provedbeni program Općine Mrkopalj za razdoblje 2025. – 2029. godine

Općina Mrkopalj

Provedbeni program Općine Mrkopalj za razdoblje 2025.-2029.

KLASA: 972-04/25-01/01
URBROJ: 2170-29-02-25-1

Mrkopalj, 8. rujna 2025.

Općinski načelnik
Josip Brozović

Sadržaj

1. Predgovor	3
2. Uvod	4
2.1. Djelokrug rada	4
2.2. Vizija	5
2.3. Misija	5
2.4. Organizacijska struktura upravnih tijela JLS	6
3. Opis kratkoročnih razvojnih izazova i potencijala u samoupravnom području JLP(R)S	8
4. Popis prioriteta djelovanja u području nadležnosti samoupravne jedinice s obrazloženjem njihova odabira	34
5. Doprinos provedbi ciljeva i prioriteta iz povezanih akata strateškog planiranja	38
6. Popis mjera za provedbu odabranih posebnih ciljeva s ključnim aktivnostima i pripadajućim pokazateljima rezultata	42
7. Okvir za praćenje i izvještavanje o provedbi Programa	56
Prilog 1. Terminski plan provedbe mjera i okvir za praćenje	57

1. Predgovor

Poštovane sugrađanke i sugrađani Općine Mrkopalj,

predstavljamo vam novi Provedbeni program Općine Mrkopalj za razdoblje 2025. -2029. godina. Ovaj dokument je kratkoročni akt strateškog planiranja kojim će se osigurati provedba posebnih ciljeva, mjera i aktivnosti koje planiramo provesti u sljedeće četiri godine. Provedbenim programom definiramo načine na koje ćemo ostvariti prioritete koje smo zadali u budućem mandatnom razdoblju.

Sukladno članku 26. Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske ("Narodne novine", br. 123/17), jedinice lokalne samouprave imaju obvezu izrade i donošenja provedbenih programa. Ova zakonska obveza uvedena je u svrhu rješavanja posebnih ciljeva na regionalnoj i lokalnoj razini kako bi se stvorio kvalitetniji sustav strateškog planiranja.

U cilju nam je podići kvalitetu života svih stanovnika Općine Mrkopalj i omogućiti njegov brzi gospodarski rast i razvoj. Sukladno tome, Općina će u razdoblju 2026.-2030. svoje djelovanje usmjeriti na provedbu mjera u okviru navedenih prioriteta:

- 1. Razvoj konkurentnog gospodarstva temeljnog na znanju, inovacijama i naprednim tehnologijama**
- 2. Zelena i energetska tranzicija kroz održivo upravljanje i kvalitetnu i održivu javnu i komunalnu infrastrukturu**
- 3. Unaprjeđenje kvalitete života za sve stanovnike općine Mrkopalj**
- 4. Unaprjeđenje sustava brige o djeci, mladima i obiteljima razvojem kvalitetne odgojno-obrazovne i društvene infrastrukture**

Učinkovitom provedbom mjera planiranih ovim Provedbenim programom Općina Mrkopalj će dati značajan doprinos ostvarenju ciljeva iz Nacionalne razvojne strategije do 2030. godine i Plana razvoja Primorsko-goranske županije 2022. – 2027. godine.

Uvod

2.1. Djelokrug rada

Općina Mrkopalj u samoupravnom djelokrugu obavlja poslove lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju prava građana, a koji nisu Ustavom ili zakonom dodijeljeni državnim tijelima i to osobito poslove koji se odnose na:

- ❖ uređenje naselja i stanovanje,
- ❖ prostorno i urbanističko planiranje,
- ❖ komunalno gospodarstvo,
- ❖ brigu o djeci,
- ❖ socijalnu skrb,
- ❖ primarnu zdravstvenu zaštitu,
- ❖ odgoj i osnovno obrazovanje,
- ❖ kulturu, tjelesnu kulturu i šport,
- ❖ zaštitu potrošača,
- ❖ zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša,
- ❖ protupožarnu zaštitu i civilnu zaštitu,
- ❖ promet na svom području, te
- ❖ ostale poslove sukladno posebnim zakonima.

Sadržaj i način obavljanja poslova iz samoupravnog djelokruga detaljnije se uređuje odlukama Općinskog vijeća i Općinskog načelnika u skladu sa zakonom i Statutom Općine Mrkopalj. Općina može organizirati obavljanje pojedinih poslova zajednički s drugom jedinicom lokalne samouprave ili više jedinica lokalne samouprave, osnivanjem zajedničkog tijela, zajedničkog upravnog odjela ili službe, zajedničkog trgovačkog društva ili zajednički organizirati obavljanje pojedinih poslova u skladu s posebnim zakonom. Općinsko vijeće Općine Mrkopalj može posebnom odlukom pojedine poslove iz samoupravnog djelokruga Općine, čije je obavljanje od šireg interesa za građane na području više jedinica lokalne samouprave prenijeti na Primorsko-goransku županiju u skladu sa njezinim Statutom.

Odluku o obavljanju poslova na način opisan gore donosi Općinsko vijeće, temeljem koje se zaključuje sporazum o zajedničkom organiziranju poslova, kojim se uređuju međusobni odnosi u obavljanju zajedničkih poslova.

2.2. Vizija

Vizija predstavlja izraz dugoročnih ciljeva Općine Mrkopalj, odnosno željenog stanja u budućnosti. Kao takva, vizija je izraz težnji, a ne nužno činjenica, i predstavlja sliku onoga što želimo postati i ciljeve koje želimo ostvariti, te služi kao inspiracija i motivacija koja usmjerava djelovanje lokalne zajednice.

Uspješna vizija ima značajke realnosti i koherentnosti, kroz koju se jasno utvrđuju glavni strateški ciljevi i očekivani rezultati strategije. Sadrži težnje prema kojima bi se razvoj općine Mrkopalj u razdoblju od 2026. do 2030. godine trebao kretati. Predstavlja put usmjeren na poticanje gospodarstva, razvoj javne infrastrukture, zaštitu okoliša i razvoj ljudskih potencijala.

Vizija Općine Mrkopalj je definirana kroz višeslojni interaktivni pristup ovoj problematici, u čemu su sudjelovale sve ciljne skupine te je u konačnici vizija definirana kako slijedi:

Gospodarski i turistički razvijeno i prepoznatljivo odredište, bogate kulturne i prirodne baštine, sa socijalno osjetljivom i aktivnom zajednicom i visokim standardom kvalitete života, koje omogućava osobni i profesionalni rast i razvoj svakom svom mještaninu.

2.3. Misija

Misija je glavni razlog ustrojavanja i djelovanja Općine, a njome se opisuje način na koji Općina namjerava pridonijeti ostvarivanju vizije. Izjavom o misiji potrebno je opisati što Općina radi, za koga (ili što) to radi i općenito kako to radi.

Misija Općine Mrkopalj je osigurati uvjete za održivi život na prostoru Općine težeći za stalnim poboljšanjem kako životnih uvjeta, tako i svih ostalih koji izravno ili neizravno utječu na kvalitetu života na ovom području.

Misija općinske uprave Općine Mrkopalj je efikasno, pravodobno, transparentno i kvalitetno izvršavanje funkcija i zadataka sukladno Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, te ostaloj pravnoj regulativi koja regulira područje djelovanja. Općinska uprava nastojat će svojim djelovanjem uvijek biti u službi svojih građana te im omogućiti participiranje

u odlučivanju, a odgovornim upravljanjem javnim dobrima i nadasve pravodobnim, objektivnim i transparentnim informiranjem i ostalim svojim aktivnostima raditi na unapređenju kvalitete života i rada te nastojati da Općina Mrkopalj postane poželjno mjesto za rad i život.

Ovaj Provedbeni program donosi se za razdoblje od 2026. do 2030. godine i vrijedi za mandatno razdoblje čelnika tijela.

2.4. Organizacijska struktura upravnih tijela JLS

Općina u svom samoupravnom djelokrugu obavlja poslove lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, a koji nisu Ustavom ili zakonom dodijeljeni državnim tijelima. To su osobito poslovi koji se odnose na uređenje naselja i stanovanje, prostorno i urbanističko planiranje, komunalno gospodarstvo, socijalnu skrb, primarnu zdravstvenu zaštitu, odgoj i osnovno obrazovanje, kulturu, tjelesnu kulturu i sport, zaštitu i unaprjeđenje prirodnog okoliša, protupožarnu i civilnu zaštitu, promet na svom području te ostale poslove sukladno posebnim zakonima.

Tijela Općine Mrkopalj su Općinsko vijeće i Općinski načelnik. Općinsko vijeće je predstavničko tijelo građana i tijelo lokalne samouprave koje donosi akte u okviru djelokruga Općine te obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom i statutom. Vijećnici se biraju na način propisan zakonom. Vijeće donosi Poslovnik i Statut Općine, proračun, opće i druge akte, bira predsjednika i dva potpredsjednika, osniva i bira članove radnih tijela, uređuje ustrojstvo Jedinственог upravnog odjela, osniva javne ustanove i druge pravne osobe, raspisuje lokalne referendume i obavlja ostale zakonom propisane poslove. Radna tijela Općinskog vijeća su:

- Komisija za izbor i imenovanja,
- Mandatna komisija.

Općinsko vijeće može, uz radna tijela osnovana ovim Statutom, osnivati i druga radna tijela radi proučavanja i razmatranja drugih pitanja iz djelokruga Općinskog vijeća, pripreme prijedloga odluka i drugih akata, davanja mišljenja i prijedloga u svezi pitanja koja su na dnevnom redu Općinskog vijeća.

Općinski načelnik zastupa Općinu i nositelj je izvršne vlasti Općine. Mandat općinskog načelnika traje četiri godine. Općinski načelnik je odgovoran za ustavnost i zakonitost

obavljanja poslova koji su u njegovom djelokrugu i za ustavnost i zakonitost akata upravnih tijela Općine.

Za obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga Općine Mrkopalj, utvrđenih zakonom i ovim Statutom te obavljanje poslova državne uprave koji su zakonom prenijeti na Općinu ustrojava se Jedinstveni upravni odjel Općine Mrkopalj. Ustrojstvo i djelokrug upravnog tijela Općine uređuje se posebnom odlukom Općinskog vijeća. Jedinstvenim upravnim odjelom upravlja pročelnik kojeg na temelju javnog natječaja imenuje općinski načelnik. Jedinstveni upravni odjel u oblastima za koje je ustrojen i u okviru djelokruga utvrđenog posebnom odlukom, neposredno izvršava i nadziru provođenje općih i pojedinačnih akata tijela Općine te u slučaju neprovođenja općeg akta poduzima propisane mjere. Jedinstveni upravni odjel Općine samostalan je u okviru svog djelokruga, a za zakonito i pravovremeno obavljanje poslova iz svoje nadležnosti odgovoran je Općinskom načelniku.

3. Opis kratkoročnih razvojnih izazova i potencijala u samoupravnom području JLP(R)S

Za ocjenu stanja razvoja korišteni su i relevantni pokazatelji prikupljeni od mjerodavnih institucija i ustanova (DZS, HGK, HZZ, HOK). Na temelju analize, odnosno pregleda stanja,

identificirani su trendovi i razvojni problemi Općine Okučani u navedenim područjima. Aktivnim sudjelovanjem dionika temeljenim na partnerskom pristupu postupno su se izdvajale unutarnje snage i slabosti te vanjske prilike i prijetnje koje imaju značajan utjecaj na razvoj Općine. SWOT analiza ilustrirala je snage i slabosti povezane s resursima i rezultatima analize stanja te prilike i prijetnje povezane s vanjskim utjecajem okruženja.

Tablica 1. SWOT analize za Općinu Mrkopalj

SNAGE (S)	SLABOSTI (W)
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Prirodni i turistički potencijali: skijaške staze, sportski tereni, arheološka nalazišta, bunar Sunger. ➤ Gestrateški položaj uz državnu cestu D32 (povezanost Zagreb–Jadran). ➤ Aktivno članstvo u LAG-u Gorski kotar i partnerstva na županijskoj razini. ➤ Snažna društvena kohezija – podrška udrugama, školama, vrtićima i socijalnim uslugama. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ograničeni financijski resursi za provedbu mjera; veliki dio aktivnosti ovisi o vanjskom financiranju. ➤ Nedostatna turistička valorizacija u odnosu na druge destinacije Gorskog kotara. ➤ Zaostala komunalna infrastruktura (posebno odvodnja i vodoopskrba do nedavnih ulaganja). ➤ Demografski problemi – iseljavanje mladih, starenje stanovništva, manjak radne snage.
PRILIKE (O)	PRIJETNJE (T)

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Razvoj održivog turizma (sportski, kulturni, ruralni i ekoturizam) prema Master planu Gorskog kotara. ➤ Povezivanje s regionalnim partnerima radi sufinanciranja infrastrukturnih projekata. ➤ Unapređenje sportske i rekreativne ponude (skijališta, staze, sportski tereni). ➤ Uređenje komunalne infrastrukture i javnih sadržaja za bolju kvalitetu života. ➤ Razvoj i jačanje turističkih manifestacija i kulturnih događanja za privlačenje posjetitelja. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Klimatski izazovi i otežana prometna povezanost tijekom zime. ➤ Daljnji demografski pad i smanjenje broja djece i mladih. ➤ Smanjena investicijska aktivnost uslijed gospodarskih i političkih promjena.
---	--

GOSPODARSTVO, POLJOPRIVREDA I TURIZAM

Gospodarske su djelatnosti isprepletene i međuovisne, a putem podjele rada, razmjene, organizacije proizvodnje i upravljanja čine temelj društvenog života. Na stanje i razvoj gospodarstva utječu raspoloživost prirodnih i proizvedenih sredstava, ljudsko znanje i sposobnosti njegove uporabe kao i organizacijski oblici i društvene institucije koje reguliraju i usmjeruju gospodarske napore te raspodjela njihovih rezultata.

Slika 1 Geografski položaj Općine Mrkopalj

Sukladno Zakonu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske („Narodne novine“ br. 147/14., 123/17. i 118/18.) i Odluci o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti („Narodne novine“ br. 3/24.), ocjenjivanje stupnja razvijenosti

jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave temelji se na indeksu razvijenosti. Indeks razvijenosti kompozitni je pokazatelj koji se računa kao prilagođeni prosjek standardiziranih vrijednosti društveno-gospodarskih pokazatelja radi mjerenja stupnja razvijenosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u određenom razdoblju.

Pri izračunu indeksa razvijenosti upotrebljavaju se sljedeći pokazatelji: prosječni dohodak po stanovniku, prosječni izvorni prihodi po stanovniku, prosječna stopa nezaposlenosti, opće kretanje stanovništva, stupanj obrazovanosti stanovništva (tercijarno obrazovanje) te indeks starenja.

Općina Mrkopalj razvrstana je u IV. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u prvoj četvrtini ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave. Status potpomognutih područja imaju sva područja ispod prosjeka razvijenosti Republike Hrvatske, odnosno I. – IV. skupine jedinica lokalne samouprave, a među kojima je i Općina Mrkopalj.

Osnovne gospodarske djelatnosti mrkopaljskog kraja su poljoprivreda, šumarstvo - gospodarenje šumama i drvoprerađivačka proizvodnja, lovstvo, turizam i ugostiteljstvo, ostale gospodarske djelatnosti koje obuhvaćaju poslovnu namjenu, te iskorištavanje mineralnih sirovina.

Općina Mrkopalj raspolaže brojnim, zasad nedovoljno iskorištenim prirodnim potencijalima i resursima, naročito pogodnim za razvoj šumarstva, poljoprivrede i proizvodnje zdrave hrane, a posebno za razvoj i upotpunjenje turističko-ugostiteljske i sportsko-rekreacijske ponude na širem području. Racionalno usmjerenom razvojnom politikom sa državne, županijske i lokalne razine, ti neiskorišteni potencijali i resursi mogu vrlo brzo postati pokretačima gospodarskog i društvenog razvoja mrkopaljskog kraja i šireg goranskog i županijskog prostora.

Porast zaposlenosti, podizanje životnog standarda i novi zamah nacionalnoga gospodarstva, mogući su jedino uz punu podršku poduzetništva. Malo i srednje poduzetništvo glavni je pokretač gospodarskog razvitka i generator novih radnih mjesta. Uz male i mikro poduzetnike, značajnu ulogu u gospodarstvu čine i obrtnici, kojih je prema podacima Obrtnog registra na području Općine Mrkopalj 26 obrta. Na području općine Mrkopalj nalazi se Poslovna zona Poljice veličine 3 hektara.

Najvrjedniji prirodni resursi Gorskog kotara su njegove prostrane šume, obilje vode, naročito podzemne vode, potencijali za turizam u prirodnom svijetu, te u manjem obimu, ali vrijedni specifični gorski poljoprivredni resursi i za lokalne potrebe manja ležišta mineralnih sirovina.

Na području Općine u okviru Uprave šuma Delnice djeluje Šumarija Mrkopalj s gospodarskim jedinicama Sungerski Lug, Široka Draga i Bjelolasica, za koje su izrađene osnove gospodarenja. Na površini 163 ha državnih šuma gospodari Šumarski fakultet Zagreb na temelju propisanih osnova gospodarenja.

Šume na području općine Mrkopalj prostiru se na 86 % površine, što znači da su važan subjekt gospodarstva toga područja. Stanovnicima Mrkoplja je šuma kao osnovno prirodno bogatstvo oduvijek bilo osnova za privređivanje sredstava za život, bilo radom u šumi ili u drvno industrijskim pogonima te za upotpunjavanje vlastitih fondova sječom privatnih šuma ili za prodaju, odnosno korištenjem sporednih šumskih proizvoda. Gospodarstvo Mrkoplja se tijekom desetljeća razvijalo zahvaljujući prirodnim resursima kojima obiluje – šumom, te se stoga kao dominantna gospodarska djelatnost razvila drvoprerađivačka industrija. Ostale gospodarske aktivnosti nisu bile značajnije razvijene već su bile pratećeg karaktera. Drvna zaliha gospodarskih šuma povećava se godišnjim prirastom i u skladu s njim raste godišnji obujam sječe i gospodarskih aktivnosti šumarstva. Planira se povećanje primarne prerade drva i povećanje proizvodnje poluproizvoda, te uvođenje proizvodnje finalnih proizvoda. Treba nastaviti s ulaganjima u modernizaciju drvoprerađivačke proizvodnje, jer je širina proizvodnog programa i njegova brza prilagodba novim zahtjevima tržišta pretpostavka daljeg razvoja.

Općina se prostire na površini od 156,3 km² što čini 4,3% kopnenog dijela Primorsko-goranske županije i 12,2% površine Gorskog kotara. Struktura površina na prostoru općine Mrkopalj, je slijedeća : gotovo 3/4 prostora zauzimaju šume, a na poljoprivredne površine otpada oko 1/4 prostora. Šume predstavljaju temeljni resurs općine Mrkopalj, međutim od njihovog korištenja stanovništvo i lokalna samouprava još uvijek imaju vrlo malo koristi.

Poljoprivreda je neosporno važna djelatnost u Hrvatskoj, a ta važnost proizlazi iz broja zaposlenih u toj djelatnosti, njezinog udjela u ukupnom bruto domaćem proizvodu (BDP), a još više iz činjenice koje smo svi postali svjesni u vremenu COVID-a – da je poljoprivreda nužna za prehrambenu sigurnost te za stabilnost ruralnih područja u Hrvatskoj.

Područje Općine veoma je oskudno dobrim obradivim tlima. Njihove površine su veoma skromne, dok su značajnije površine pod šumama. U skladu s tim izostaje i njihovo obrađivanje. Na području Općine Mrkopalj nisu utvrđena “osobito vrijedna obradiva tla” P1 kategorije niti

“vrijedna obradiva tla” P2 kategorije. Poljoprivredna proizvodnja je zbog oštih klimatskih uvjeta sužena na nekoliko kultura. To su prvenstveno oranična tla, korištena za proizvodnju krumpira, raži, ječma, kukuruza, djeteline i drugih djetelinsko travnih smjesa te zelja i drugih povrtnih kultura u okviru okućnica.

Registrirano je ukupno 67 subjekata povezanih s poljoprivredom. S ciljem daljnjeg razvoja poljoprivredne proizvodnje i stočarstva Primorsko-goranska županija osnovala je Centar za brdsko-planinsku poljoprivredu sa sjedištem u Staroj Sušici. Centar ima značajne projektne zadatke na unapređenju ratarstva, voćarstva, stočarstva prikladnih za uzgoj u brdsko-planinskim uvjetima.

VRSTA POLJOP. ZEMLJIŠTA	POVRŠINA (ha)	BROJ ARKOD PARCELA
ORANICA	77,7	180
LIVADA	158,88	359
KRŠKI PAŠNJAK	59,84	49
VOĆNJAK	1,73	13
PRIVREMENO NEODRŽAVANA PARCELA	2,62	11
UKUPNA POVRŠINA (ha)		300,77
UKUPAN BROJ PARCELA		612

Tablica 2. Površina korištenog poljoprivrednog zemljišta po vrsti uporabe u Općini Mrkopalj na kraju 2024. godine. (Izvor: Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, ARKOD, stanje na dan 31.12.2024.)

Ukupan broj subjekata povezan s poljoprivredom	67
Broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava	31
Broj samoopskrbnih poljoprivrednih gospodarstava	32
Broj obrta povezanih s poljoprivredom	2
Broj poduzeća povezanih s poljoprivredom	1
Broj poljoprivrednih zadruga	1

Tablica 3. Broj subjekata povezanih s poljoprivredom na kraju 2024. godine u Općini Mrkopalj. (Izvor: Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, ARKOD, stanje na dan 31.12.2024.)

U cjelini, razvoj poljoprivrede odvijat će se dijelom u okviru specijalizirane proizvodnje obiteljskih gazdinstava kao osnovne djelatnosti i dijelom dopuna djelatnosti ljudi koji će raditi i na drugim poslovima.

Starosna struktura nositelja OPG-ova (prosinac 2024.)	Vrijednost / Opis
Starosna struktura - preko 65 godina	25
Starosna struktura - 61 do 65 godina	10
Starosna struktura - 55 do 60 godina	11
Starosna struktura - 51 do 55 godina	1
Starosna struktura - 45 do 50 godina	2
Starosna struktura - 41 do 45 godina	5
Starosna struktura - mlađi od 41 godine	13

Tablica 3. Starosna struktura nositelja OPG-a (Izvor: Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, ARKOD, stanje na dan 31.12.2024.)

Ono što predstavlja ograničenje u sektoru poljoprivrede prije svega su otežani uvjeti gospodarenja, niska iskorištenost poljoprivrednog zemljišta, neriješeni imovinsko-pravni odnosi te rascjepkanost zemljišta. Reljef i zastarjeli zakon o nasljednom pravu uvjetovali su usitnjenost površina i taj se proces uslijed primjene tog zakona i dalje nastavlja. Usitnjena i isparcelirana zemljišta, nepovoljan reljef, plitka i slabo profilirana tla s nepovoljnim rasporedom oborina tijekom godine, duge i oštre zime, starosna struktura stanovništva su razvojna ograničenja ove djelatnosti.

Aktiviranje poduzeća u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane pozitivno je u smislu razvojne perspektive i budućeg širenja gospodarske strukture općine Mrkopalj, čime bi se mogli ublažiti rizici i negativne posljedice gospodarske monokulture tj. dominacije drvno-prerađivačkog sektora u lokalnoj ekonomiji.

Bogata povijest, gledajući s aspekta zimskog sporta, uz pirotesknu planinsku lokaciju, ljepote krajolika, kulturno-povijesno nasljeđe, etnološku baštinu te klimu sa puno snježnih padalina i obližnjim skijalištima predstavlja potencijal za razvijanje ugostiteljsko-turističkih i sportsko-rekreacijskih sadržaja, koji još nisu dovoljno razvijeni. Razvojnim strategijama planiran je razvoj turizma na više lokaliteta unutar Općine, a posebno je vezan uz skijalište Čelimbaša (zimski turizam), ali i turizam u vidu vikend turizma. Turizam u ukupnih prihodima poduzetnika Mrkoplja zastupljen je nešto manje od 6 % prihoda.

Smještajni kapaciteti u Gorskom kotaru posljednjih godina bilježe porast, najviše zahvaljujući rastu privatnog smještaja. S druge strane kapaciteti u hotelima i sličnom smještaju stagniraju. Nekomercijalni smještaj izuzetno je važna komponenta ukupnog smještajnog kapaciteta prijavljenog u sustav eVisitor. Mrkopalj sudjeluje u turističkom prometu Gorskog Kotara s udjelom oko 11 % u broju objekata, 11,6 % u noćenjima te 10,2 % u dolascima turista.

Turistički informativni centar Mrkopalj ima cilj promoviranja destinacija na području općine Mrkopalj i informiranje gostiju o aktualnim turističkim događanjima.

Prirodne ljepote krajolika, kulturno-povijesno naslijeđe i etnološka baština ogroman su i nedovoljno korišten potencijal cijelog goranskog područja koji tek treba ugraditi u osmišljenu turističku ponudu – seoski, ruralni ili agro-turizam u autentičnim ambijentima i drugi oblici turističke ponude koji uključuju, pored smještaja, korištenje zdrave hrane proizvedene na samom području, upoznavanje prirodnih ljepota krajolika i kulturne baštine kraja, imaju realne i vrlo izgledne razvojne mogućnosti. S obzirom da put do Rijeke automobilom traje sat vremena, a do Zagreba sat i pol, naselje Mrkopalj se nalazi na dobroj geografskoj poziciji, gdje bi trebalo raditi na privlačenju stalnog stanovništva, koje bi onda moglo uz osnovne funkcije i poslove razvijati zimski turizam zbog velikih količina snijega u dužem vremenskom razdoblju.

Prema Prostornom planu uređenja Općine Mrkopalj, površine za sportsko-rekreacijske namjene su veća područja za odvijanje sportskih i rekreacijskih aktivnosti. Razgraničene su na:

- veća i manja skijališta u sastavu Skijaškog centra / SC «Mrkopalj» kao dijelu Hrvatskog olimpijskog centra / HOC „Bjelolasica“,
- Biatlonski centar „Zagmajna“,
- Sportsko-rekreacijski centar SRC „Begovo Razdolje“

- Sportsko-rekreacijsko područje „Tri poljane“.

Mrkopalj je poznat po razvijenom alpskom i nordijskom skijanju, te biatlonu; čemu svjedoče razni sportski klubovi – Skijaški klub Mrkopalj, Skijaški klub “Bjelolasica”, Biatlonski klub “**Bjelolasica**” .

Stoga ne čudi činjenica da je Mrkopalj dao najbolju skijašicu Hrvatske, i prvu Hrvatsku olimpijku Nadu Birko, koja je tu titulu nosila gotovo pet desetljeća, sve do jedinstvene Janice Kostelić. Zbog svega ovog prije navedenog nije ništa čudno što za Mrkopalj važi epitet „Kolijevka Hrvatskog skijanja“.

Postoje dva manja skijaška centra SC Mrkopalj. Prvo je skijalište Čelimbaša koje se nalazi na 832 m nadmorske visine do visine od 1084 m na vrhu sa vučnicom dužine 720m. Skijalište se sastoji od 3 staze, turističke - crvene staze duljine 1350m, crne - duljine 500m i sunčane - također crvene staze - duljine 1000 m. Čelimbaša je svakako jedno od starijih i dugotrajnijih skijališta i slovi za skijalište s najvećim potencijalom u Gorskom kotaru, a proširenjem novih staza, gradnjom umjetnog jezera za lakše zasnježenje i nabavkom žičare sa većim kapacitetom, što je u planu općine Mrkopalj, Čelimbaša ima sve preduvjete da bude i vodeće skijalište u našoj zemlji. Sanjkalište Čelimbaša ima mogućnost zasnježivanja. Na sanjkalištu se nalazi sanjkaška pokretna traka, koja vodi na vrh popularnog sanjkališta na Čelimbaši. Pokretnu traku mogu koristiti i djeca – te je samim time sanjkanje poprilično olakšano svima.

Drugi centar je Hrvatski biatloni centar Zagamajna smješten u samoj park šumi, a nalazi se na 900 m n/m. HBC Zagamajna raspolaže s 4,5 km uređenih staza za skijaško trčanje kao i strelište za biatlon. Zagamajna je u proteklih godina bila domaćin nekoliko velikih i važnih natjecanja poput: otvorenog prvenstva PGŤ-a u skijaškom trčanju, Prvenstvo Republike Hrvatske u skijaškom trčanju klasičnim stilom, Prvenstvo PGŤ-a i prvenstvo RH u skijaškom trčanju, održan je hrvatski pokal, Memorijal mira, prvenstvo za sportska školska društva i druga natjecanja.

Osim zimskog turizma, radi se na razvoju cikloturizma. Područjem Općine Mrkopalj prolazi Goranska biciklistička transverzala koja povezuje sve gradove i općine Gorskog kotara te njihove prirodne, kulturne i povijesne atrakcije. Transverzala je sastavljena iz 7 etapa od kojih jedna etapa E7 prolazi Općinom Mrkopalj. Etapa E7 duljine 41 km polazi od Fužina preko Općine Lokve potom kroz Brestovu Dragu, Mrkopalj i Sunger do Grada Delnice. Ukupni uspon je 650 m.

Općinom prolazi i Poveznica P7, koja povezuje Etape Goranske biciklističke transverzale. Poveznica P7 povezuje Mrkopalj i Poljičku Kosu (Općina Ravna Gora), dužine 4,5 km te uspona 220 m, njome se zaokružuje mrkopaljski kraj. Na biciklističku transverzalu Gorskog kotara nadovezuje se mreža biciklističkih ruta. One sadrže 33 kružne staze, od čega 3 cestovne, 9 trekking i 12 MTB (mountainbike). Od toga Općinom Mrkopalj prolaze 7 biciklističkih ruta od kojih su 4 MTB, 2 trekking i 1 cestovna.

Mrkopaljski planinarski put (MPP) je planinarski put kojim se prolazi kroz područje Samarskih stijena u ukupnoj dužini od 10 km te trajanju od 9 sati. MPP ima ukupno 8 kontrolnih točaka: Vrh Samarskih stijena, Stepenica, Piramida, Veliki Kanjon, Dvorac, Južni vrh, Amfiteatar i

Južna barijera. Može biti podijeljen je u dvije etape (obilazak u 2 dana) od kojih prva traje 4 do 5 sati, a druga 6 do 7 sati. Polazište i cilj su kod Planinarskog doma „Bijele stijene“ u naselju Tuk Vojni.

Na prostorima Općine smješteno je županijsko lovište broj 16 „Mrkopalj“, na površini od 2.412 ha s lovnom površinom od 2.002 ha. Zauzima prostor Mrkoplja do Sungera na zapadu, Mrkopaljskog Tuka na jugoistoku, te Poljičke kose i Petehovca na sjeveru. Pravo dodjele i nadzora nad lovištem pripada Županiji. Lovno-gospodarskim osnovama utvrđuje se kapacitet lovišta i predviđeni odstrel za pojedine vrste divljači. U lovištu ima smeđeg medvjeda, jelena, srna, divljih svinja i zečeva. Osim njih ima lisica, jazavaca, vukova i šljuka.

Lovozakupnik je Lovačko društvo „Vepar“ koje turistima nudi odstrel šljuka. Lov na divljač je sastavni dio turističke ponude, u njemu sudjeluju domaći i inozemni lovci. Lov ima potencijala postati dopunska turistička ponuda Općine koju valja svakako adekvatnije valorizirati.

PROMETNA I KOMUNALNA INFRASTRUKTURA

Izgrađena infrastruktura temelj je kvalitete života stanovništva nekog područja i neophodan preduvjet razvoja. Visoki stupanj izgrađenosti komunalne, prometne i društvene infrastrukture omogućuje kvalitetniji komunalni standard, bolje uvjete života, ali i olakšava privlačenje potencijalnih ulagača.

Poseban značaj za ovo područje ima da je ono smješteno uz Karolinšku cestu koja od 1726. povezuje Bakar, Jelenje, Fužine, Sunger, Mrkopalj, Ravnu Goru, Vrbovsko i Karlovac, te uz asfaltirane ceste do Begovog Razdolja, Brestove Drage i Tuka, a u neposrednoj blizini, na području općine Lokve je i željeznička pruga Rijeka-Zagreb.

Općina Mrkopalj nalazi se izvan koridora Rijeka-Zagreb kako cestovnih tako i željezničkih za oko 10 - ak kilometara. To izaziva određene probleme stanovništvu, jer lokalni prijevoz do Lokava i Delnica i među mjestima same općine Mrkopalj nije adekvatno riješen. Autobusi koji voze do Delnica su rijetki.

Okosnicu cestovnog prometnog sustava općine Mrkopalj čini državna cesta D32 (granični prijelaz Prezid – Delnice – Mrkopalj – Jezerane) koja se u čvoru Lučice spaja na međunarodni primarni pravac Podunavlje – Jadran (Vb europski prometni koridor) - državnu cestu D3 (Rijeka – Zagreb). Županijska cesta Ž5069 povezuje Mrkopalj i Ravnu Goru. Kroz područje Općine prolazi dionica županijske ceste Ž5068 (D32 – Vrata – Fužine – Križišće).

Od razvrstanih prometnica na području Općine nalaze se još samo lokalne ceste L58060 (Sunger – Brestova Draga) i L58061 (Ž5069 – Begovo Razdolje). Držvna cesta D32 ima funkciju glavne naseljske ceste u naseljima Sunger, Mrkopalj, Tuk Mrkopaljski i Tuk Vojni.

Oznaka ceste	Naziv dionice	Kategorija	Duljina (km)
Ž 5068	Sunger (ŽC5191) – Vrata (DC549) – Fužine (DC549) – Hreljin – Križišće (DC501)	Županijska cesta	0,28
Ž 5069	Ravna Gora (ŽC5034) – Mrkopalj (ŽC5191)	Županijska cesta	3,73
Ž 5191	Lokve (DC3) – Mrkopalj – Begovo Razdolje – Jesenak (ŽC3254) – Jezerane (DC23)	Županijska cesta	28,03
L 58060	Brestova Draga – Sunger (ŽC5191)	Lokalna cesta	4,49
L 58061	Mrkopalj (ŽC5069) – Begovo Razdolje	Lokalna cesta	6,35

Tablica 4. Popis cesta na području Općine Mrkopalj

Općina vodi brigu o održavanju lokalnih nerazvrstanih cesta u skladu sa svojim proračunskim mogućnostima. Sredstva su uglavnom nedostatna pa se često obraćaju za pomoć državi, odnosno nadležnim ministarstvima. Nažalost, veliki problem su i jake i duge goranske zime te veliki novac odlazi na zimsko održavanje cesta, a malo preostaje za nužne sanacije i rekonstrukcije.

Kroz Općinu Mrkopalj prolazi Karolinska cesta, zvana Karolina. Izgrađena u prvoj polovici 18. stoljeća i prva je cestovna poveznica u Hrvatskoj između panonskoga i jadranskoga područja (od Karlovca do Bakra i Rijeke), duga 105,6 km. Prolazi kroz mjesta Novigrad na Dobri, Bosiljevo, Osojnik, Vrbovsko, Ravnu Goru, Mrkopalj i Fužine. Od obale se uspinjala prema Hreljinu i Zlobinu te odatle prema Benkovcu, gdje je dosegla 881 metar nad morem, potom se blago spuštala do Fužina, onda opet uzdizala do svoje najviše točke između Belog Sela i Brestove Drage (970 metara) ponad Sungera i Mrkoplja. Od 1732. godine prolazi kroz Mrkopalj, a u Brestovoj Dragi nalaze se ostaci potpora za most (stupovi, upornjaci), što je u ono vrijeme bio jedinstven primjer gradnje u svijetu. Karolinska cesta nije imala velik kapacitet,

a uz to je bila i prilično strma te je u nepunih 100 godina, zbog velikog povećanja prometa, izgrađena još jedna cesta kroz Gorski kotar, u to doba jedna od najmodernijih prometnica u svijetu, Lujzinska cesta.

Općina Mrkopalj je u 2025. godini počela značajan projekt uređenja šetnice i brdsko-pješačke staze na dijelu stare Karoline. Projekt je vrijedan oko 240 tisuća eura s PDV-om, a financira se iz natječaja Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost, uz sufinanciranje Općine. Riječ je o trasi dugoj više od 500 metara i širokoj četiri metra, koja će se urediti opločnjacima debljine šest centimetara u četiri nijanse boja. Osim staze i drvoreda, projekt uključuje postavljanje klupa, kanti za otpad i interpretacijskih ploča s informacijama o povijesti Karoline i lokalnim prirodnim ljepotama.

U ljeto 2025. godine započeli su radovi na parkiralištu u centru naselja, čija je vrijednost radova 134 tisuće eura. Od tog

Slika 2 karta Karolinske ceste - *Via nova augusto Caroli VI...*; Weiss, M. A. Beč, 1736.

iznosa, Primorsko-goranska županija (Fond za Gorski kotar) sufinancira 91,5 tisuća eura, dok je preostali iznos osigurala sama Općina Mrkopalj. U okviru ovog projekta predviđeno je uređenje 35 parkirnih mjesta. Parkiralište će tako postati i mjesto za manje manifestacije i okupljanja mještana, čime se stvara višenamjenski javni prostor u samom središtu Mrkoplja – napominje načelnik Brozović.

Ova ulaganja pokazuju da Općina razvija integrirani pristup infrastrukturi. Dok se šetnicom potiče rekreacija i turizam, parkiralište u centru osigurava bolju prometnu povezanost i infrastrukturu za posjetitelje, ali i lokalno stanovništvo. Dugoročno, oba projekta pridonose podizanju kvalitete života u naselju i brendiranju Mrkoplja kao modernog, ali povijesno ukorijenjenog mjesta u srcu Gorskog kotara.

Zbog veće nadmorske visine i otežanih zimskih uvjeta, može se reći da Općina Mrkopalj ima nepovoljan geografsko prometni - položaj.

Prostor Općine Mrkoplja nema izdašnjih izvora vode za piće pa se mrkopaljsko područje opskrbljuje vodom sa područja grada Delnica, iz vodoopskrbnog sustava izvora Kupice. Planirana nadogradnja vodovodne mreže na novoplaniranim područjima i područjima koji nisu opskrbljeni vodom. Sustavom vodoopskrbe i odvodnje na području Općine Mrkopalj upravlja „Komunalac – vodoopskrba i odvodnja“ d.o.o. iz Delnica. Duljina vodoopskrbne mreže iznosi 27,46 km, od kojih 12,80 km otpada na magistralne cjevovode a 14,66 km na ostale cjevovode. Postotak priključenosti na vodoopskrbnu mrežu je 100%.

Sustav odvodnje na području naselja Mrkopalj je samo djelomično izveden, u koridoru glavnih prometnica naselja. Izgrađeno je 11,5 km kolektorske mreže, spojene na uređaj za pročišćavanje otpadne vode Mrkopalj što je 38% priključenosti. Preostali objekti imaju riješenu odvodnju preko septičkih taložnica ili bioloških pročišćavača

Gradnja aglomeracije Mrkopalj neophodna je i zbog zaštite izvorišta za piće. Planirano je ulaganje u izgradnju, nadogradnju i poboljšanje vodoopskrbne mreže i sustava aglomeracije Mrkopalj. Također je i potrebno rješavanje problema oborinske odvodnje.

Na području obuhvata Plana telekomunikacijska (TK) mreža izgrađena je na važnijim i glavnim prometnicama. Predviđen je daljnji razvoj javne telekomunikacijske fiksne i pokretne veze, te razvoj ostalih sustava veza. U okviru WIFI4EU inicijative, Europska komisija raspisala je četiri kruga natječaja kojima se promiče besplatan Wi-Fi pristup za građane u javnim prostorima kao što su parkovi, trgovci, javne zgrade, knjižnice, zdravstveni centri i muzej. Gradovi i općine imali su mogućnost zatražiti vaučere u vrijednosti od 15 tisuća eura za ugradnju potrebne opreme na javnim mjestima, a to su učinili svi gradovi i općine na području Gorskog kotara, pa tako i općine Mrkopalj, čime se bitno unapređuje turistička usluge te još važnije za digitalno doba, unapređuje digitalna spremnost zajednice.

U naselju Mrkopalj nalazi se jedan aktivni poštanski ured koji zadovoljava područje cijele Općine, a poštanski broj je 51315.

Područje Općine opskrbljeno je električnom energijom koju distribuira HEP ODS d.o.o. Elektroprimorje Rijeka. Prijenosnu električnu mrežu Općine Mrkopalj čine dalekovodi naponske snage 400 kV i 110 kV. Ukupna duljina dalekovodne mreže iznosi 18,6 km, a postoji oko 1200 kupaca električne energije. Potrošnja električne energije u Općini Mrkopalj iznosi cca. 10.000.000 kWh (10GWh) godišnje.

ZAŠTITA OKOLIŠA I ENERGETSKA UČINKOVITOST

Na području Općine Mrkopalj gospodarenje otpadom organizirano je u skladu sa Zakonom o gospodarenju otpadom („Narodne novine“ 84/21, 142/23). Obuhvaćenost stanovništva organiziranim skupljanjem i odvozom otpada je 100 %. Komunalac d.o.o. Delnice obavlja uslugu gospodarenja otpadom na području Općine Mrkopalj, a otpad se odvozi na u pretovarnu stanicu i na reciklažno dvorište Sović Laz (Grad Delnice). Osnivači tvrtke su grad Delnice i općine Mrkopalj, Fužine, Lokve, Brod Moravice, Ravna Gora i Skrad.

Usluga odvoza miješanog komunalnog otpada vrši se jednom tjedno i to četvrtkom. Glomazni otpad se odvozi se na „poziv korisnika“ te se u prosjeku odvozi jednom tjedno s područja Općine. Tijekom 2021. godine korisnicima na području Općine Mrkopalj dodijeljeni su spremnici za skupljanje papira i kartona. Na 5 lokacija unutar Općine postavljenu su tzv. eko otoci, nadzemni spremnici koji služe za odvojeno prikupljanje papira, stakla i plastike.

Uvidom u podatke o sakupljenom otpadu vidljivo je smanjenje količina prikupljenog miješanog komunalnog otpada za 44,39% te povećane količine papira za 203,92%, plastike za 710,81% i stakla za 180%. Udio miješanog otpada u ukupnom otpadu se smanjio na 64,75%.

Održavanje javne rasvjete u Općini Mrkopalj obavlja Mrzle drage d.o.o., Mrkopalj. U predmetnom razdoblju Izvješća većina objekata u općini pokriveni su javnom rasvjetom. Što se tiče rasvjetnih tijela 85-90% je zamijenjeno LED tehnologijom. Zajedno sa zamjenom natrijevih i živinih rasvjetnih tijela popunjavaju se i međuprostori LED tehnologijom koji prije nisu bili rasvijetljeni. Zbog manje potrošnje LED žarulja smanjena je ukupna potrošnja električne energije.

Nova šetnica na dijelu stare Karoline imat će višestruku funkciju. Osim rekreacije i edukacije, šetnica će pridonijeti turističkoj ponudi Mrkoplja i Gorskog kotara, stvarajući i dodatne mogućnosti za biciklističke ture i aktivni odmor. Izvedba šetnice usklađena je sa SECAP planom Općine Mrkopalj za održivu energiju i klimu, a naglasak je stavljen na dugotrajne materijale i minimalan utjecaj na prirodu. Projekt koristi SECAP (Sustainable Energy and Climate Action Plan) kao osnovu za sve tehničke postupke, od odabira materijala, preko sadnje do izgradnje infrastrukture u skladu s politikom energetske učinkovitosti i klimatske održivosti Općine Mrkopalj.

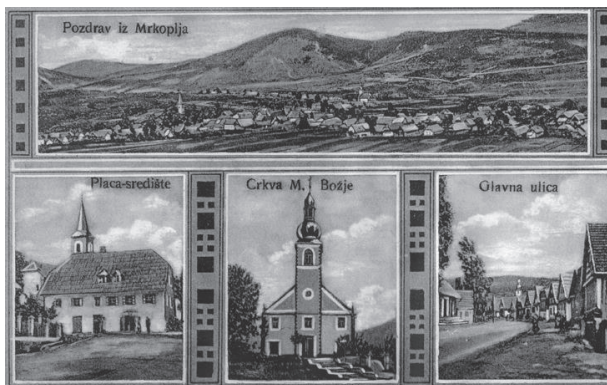
Iz tog plana proizašla je i primjena autohtonih biljnih vrsta koje su prilagođene klimi i ne zahtijevaju intenzivno održavanje niti dodatno navodnjavanje, čime se smanjuje dugoročni

ekološki utjecaj i povećava održivost projekta. Standardi SECAP-a jamče i minimalnu emisiju CO₂ prilikom izvođenja radova.

Novo parkiralište u općinskom centru, osim 35 parkirnih mjesta, imat će i punionice za električna vozila, čime se potiče održiva mobilnost i priprema naselje za buduće standarde prometne infrastrukture.

PRIRODNA I KULTURNA BAŠTINA

Prirodno i kulturno-povijesno nasljeđe predstavlja iznimno vrijedan dio prostora i identiteta Općine Mrkopalj te ujedno podrazumijeva obvezu zaštite istog. Mrkopalj se spominje prvi put u povijesti 1477. godine, kada je Martin Frankopan neke posjede dodijelio Mikulici, sinu Damjana Drozgometskog. Na uzvisini Fortica pronađeni su arheološki ostaci srednjovjekovne crkvice iz XIV. ili XV. stoljeća, i to crkvice kakve su podizali Frankopani za svoje kmetove. Od 1732. godine kroz Mrkopalj prolazi Karolinska

Slika 3 Stara razlegnica s mrkopaljskim građevinama

cesta, a u Brestovoj Dragi nalaze se ostaci potpora za most (stupovi, upornjaci), što je u ono vrijeme bio jedinstven primjer gradnje u svijetu.

Poveljom austro-ugarskog cara Josipa II od 1785. godine Mrkopalj, zajedno s Ravnom Gorom i Vrbovskim, proglašavaju se i postaju privilegirani kraljevski gradovi (trgovišta). Godine 1854. izgrađena je crkva Majke Božje od sedam žalosti, zavjetna kapela koja je od 1944. župna crkva u Mrkoplju, koja je to postala nakon 6. travnja 1944. kada je u bombardiranju Mrkoplja srušena i spaljena crkva Sv. Filipa, župni stan kao i mnogo kuća u samom mjestu. Svake godine treće nedjelje rujna slavi se proštenje, kada veliki broj vjernika pohodi Mrkopalj u znak zahvalnosti i štovanja Blažene Djevice Marije. U naselju Sunger nalazi se Crkva Svetog Ćirila i Metoda, a u Begovom Razdolju Crkva Majke Božje Lurdske. U Tuku Vojnom nalazi se pravoslavna crkva Sv. Petra.

Mrkopalj je maleno planinsko naselje i središte istoimene općine smještene na istoku Gorskog kotara, u Primorsko-goranskoj županiji. Općina Mrkopalj graniči sa Gradom Novim Vinodolskim i Općinom Vinodolskom na jugu, općinama Fužine i Lokve na zapadu, gradom Delnice i općinom Ravna Gora na sjeveru, i Karlovačkom županijom na istoku. Općina Mrkopalj sa sastoji od naselja Mrkopalj (središte), Begovo Razdolje, Brestova Draga, Sunger, Tuk Mrkopoljski i Tuk Vojni.

Mrkopaljski kraj pripada središnjem ili užem dijelu Gorskog kotara. Gorski kotar je prostor složenih struktura fluviokrških visoravni, gorskih masiva i dolinskih zona, a uži Gorski kotar prostor je središnjih visoravni normalne dolinske i fluviokrške morfologije. Središnja visoravan zauzima suhodolinama raščlanjeno gorsko područje, a iz visoravni se izdiže gorski masiv Velike Kapele.

Mrkopaljsko područje smješteno je na zapadnim obroncima planinskog lanca Velike Kapele na nadmorskim visinama između 800 i 1400 metara nadmorske visine. Okruženo je brdima Čelimbašom, Majem, Bitorajem i Lisinom, te se na jugoistočnom dijelu općinskog prostora nalaze Bijele i Samarske stijene. One su od 1985. godine zaštićene u kategoriji strogog rezervata zbog svojih iznimnih geomorfoloških karakteristika i velike raznolikosti flore i faune.

Područje Općine Mrkopalj karakterizira umjereno topla vlažna klima s toplim ljetima (oznaka Cfb prema Köppenovoj klasifikaciji klima), za koju je karakteristična srednja temperatura najtoplijeg mjeseca $\leq 22^{\circ}\text{C}$ te pojava barem četiri mjeseca sa srednjom temperaturom $\geq 10^{\circ}\text{C}$. Klima promatranog područja ima karakter humidne klime s izraženom količinom padalina. Na tom prostoru izražena su hladna zračna strujanja i jaki vjetrovi. Zime su u pravilu duge, vjetrovite s mnogo snijega i jakih vjetrova (mećava), a u proljetnim mjesecima s mnogo kiše. Srednja godišnja temperatura je između 6°C i 10°C , dok je srednja godišnja količina padalina između 2.000 mm i 3.000 mm. U ovoj klimi ne postoji sušno razdoblje, a padaline su jednako raspoređene kroz cijelu godinu. Manji, viši dijelovi Općine (iznad 1.200 m.n.v.) pripadaju snježno-šumskoj klimi (oznaka Df). Srednja mjesečna temperatura najhladnijeg mjeseca je između -4°C i 0°C , a temperatura najtoplijeg mjeseca je ispod 20°C . Srednja godišnja temperatura je između 0°C i 6°C , dok je godišnja količina padalina iznad 3.000 mm.

Ekološka mreža NATURA 2000 je ekološka međunarodna mreža očuvane prirodne baštine tj. jedan od osnovnih mehanizama zaštite ugroženih vrsta i stanišnih tipova na području EU. Zakonsko uporište za provedbu NATURA 2000 predstavljaju dvije direktive, Direktiva o zaštiti

ptica (Directive 2009/147/EC) i Direktiva o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore (Council Directive 92/43/EEC).

Zbog svojih specifičnosti, područje Gorskog kotara je gotovo u potpunosti uvršteno u prijedlog NATURA 2000 područja u Republici Hrvatskoj. Takav prijedlog NATURA-e za područje Gorskog kotara, a tako i Mrkoplja, je posljedica činjenice da Gorski kotar predstavlja jedno od rijetkih staništa na kojemu obitavaju sve tri velike zvijeri Republike Hrvatske: medvjed, vuk i ris. Ukupno su unutar NATURA 2000 predloženog područja na teritoriju Gorskog kotara zaštićene 62 vrste.

Mrkopalj ulazi u područje Gorskog kotara sa sljedećim zaštićenim vrstama (prema NATURA 2000 - Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove):

- kiseličin vatreni plavac, močvarna riđa, potočni rak, veliki vodenjak, žuti mukač, kranjska jezernica, tankovratni podzemljak, Amfibijska staništa Isoeto-Nanojuncetea, Tvrde oligomezotrofne vode s dnom obraslim parožinama (Characeae), Špilje i jame zatvorene za javnost, Europske suhe vrištine, širokouhi mračnjak, mali požkovnjak, vuk, medvjed, ris, cjelolatična žutilovka, istočna vodendjevojčica, gorski potočar, (Sub-) mediteranske šume endemičnog crnog bora

Na području Bjelolasice nalaze se sljedeće zaštićene vrste:

- mali potkovnjak, planinski kotrljan, planinski i pretplaninski vapnenački travnjaci, klekovina bora krivolja (*Pinus mugo*) s dlakavim pjenišnikom (*Rhododendron hirsutum*)
- Karbonatne stijene sa hazmofitskom vegetacijom, acidofilne šume smreke brdskog i planinskog pojasa (*Vaccinio-Piceetea*)

Na području Matić poljane nalaze se sljedeće zaštićene vrste:

- močvarna riđa, travnjaci tvrdače (*Nardus*) bogati vrstama, suhi kontinentalni travnjaci (*Festuco-Brometalia*) (važni lokaliteti za kaćune), europske suhe vrištine, brdske košanice.

U svrhu očuvanja povijesne faktografije područja Planom prostornog uređenja Općine Mrkopalj se štite graditeljske cjeline i pojedinačne građevine kulturno-povijesne i etnološke vrijednosti od značaja za lokalnu zajednicu :

- Crkva Sv. Filipa u centru Mrkoplja, sagrađena 1771., a srušena 1944. godine – građevnu česticu na kojoj se nalaze ostaci crkve potrebno je urediti kao park, uz konzervaciju ostataka i uređenje prostora parka prema posebnim uvjetima nadležne institucije za zaštitu kulturne baštine,
- „Kalvarija“ - križni put, na ulazu u Mrkopalj,
- Pravoslavna crkva Sv. Petra u Tuku Vojnom,
- „Fajeri“ kraj Brestove Drage - ostaci nosača i upornjaka stare Karolinške ceste,
- Kaldrma i drveni pragovi - ostaci stare Karolinške ceste,
- Manje kapelice uz ceste i na grobljima.

Jedino zaštićeno kulturno dobro na području Općine je Memorijalni lokalitet Matić poljane kao važan dio povijesno-kulturne baštine općine Mrkopalj. U Matić Poljani prolazi tzv. “povijesna staza” koja spomenički obilježava “ledeni” marš druge brigade XIII. primorsko-goranske divizije, jedan od najtragičnijih događaja tijekom narodno oslobodilačke borbe i naroda Hrvatskog primorja, Gorskog kotara i Istre. Ona predstavlja simbol upornosti, patnje i stradanja naroda ovih krajeva za slobodu. Naime, prolazeći ovim područjem drugu brigadu zahvatilo je jako snježno nevrijeme, te su mnogi već iscrpljeni borci ostali smrznuti na ovom mjestu. Spomen područje Matić poljana poznato je po 26 kamenih skulptura koje simboliziraju 26 smrznutih partizana i svake godine u sjećanje na njih obilježava se Memorijalom mira, svečanom akademijom i Maratonom mira.

SEOSKA NASELJA / RURALNE CJELINE/			
Redni broj	Mjesto / Naselje	Vrsta cjeline	Oblik zaštite
1.	Mrkopalj	seoska cjelina	evidentirano

1.2. ARHEOLOŠKE ZONE I LOKALITETI				
Redni broj	Mjesto / Naselje	Funkc. oblik povij. građevine	Vrijeme / vrsta	Oblik zaštite
1. 1.1	Mrkopalj Crikvina	nekropola	arheološka zona	evidentirano
		Crkva na Fortici	romanika arheološka zona	evidentirano

1.3. POVIJESNE GRAĐEVINE /kompleksi, pojedinačne građevine, dijelovi građevine/				
Redni broj	Mjesto / Naselje	Funkc. oblik povij. građevine	Vrijeme / vrsta	Oblik zaštite
1.	Mrkopalj	Crkva Sv. Marije od sedam žalosti	XIX st. sakralna građevina	evidentirano
		Kuća Brozović	XIX st. civilna građevina	evidentirano
3.	Begovo Razdolje	Crkva Majke Božje Lurdske	? XIX st. sakralna građevina	? evidentirano

1.4. MEMORIJALNI LOKALITETI I GRAĐEVINE, GROBLJA i dr.				
Redni broj	Mjesto / Naselje	Funkc. oblik povij. građevine	Vrijeme / vrsta	Oblik zaštite
1.	Mrkopalj	Matić poljana	memorijalni spomenik	registrirano

Tablica 5. Kulturno-povijesno nasljeđe Općine Mrkopalj,
(Izvor: Izmjena i dopuna Prostornog plana uređenja Općine Mrkopalj)

Arheološke zone na području Općine Mrkopalj su nekropola Crikvina i Crkva na Fortici u naselju Mrkopalj. To su evidentirani spomenici kulture za koje je potrebno provođenje dodatnih istraživanja, očuvanje i konzervacija povijesnih ostataka, markacija lokaliteta i parkovno uređenje zona.

Fortica nad Crikvenom u Mrkopaljskom polju je najstarija crkvice u Mrkoplju. Zidine su iskopane 1976. g.: 4,5 X 8 m. Pretpostavlja se da je crkvice iz 13. ili 14. stoljeća uz moguće groblje uz nju. 2019. godine, na ovom arheološkom lokalitetu, provodila su se istraživanja u sklopu projekta »Putovima Frankopana« kojeg je nositelj Primorsko-goranska županija, a financiran je sredstvima iz EU fondova. Dio tog projekta je istraživanje frankopanske baštine i taj dio koordinira Arheološki muzej u Zagrebu koji surađuje s Hrvatskim restauratorskim zavodom, riječkim Pomorskim i povijesnim muzejom te Muzejom Grada Crikvenice. Zajednički su istraživanja bila provedena na pet frankopanskih lokacija, a mrkopaljska Fortica jedna je od njih. Prvi su put istraživanja na ovome mjestu ostvarena tijekom sedamdesetih godina prošlog stoljeća i to kao dio projekta istraživanja prapovijesnih nalazišta na području Like i Gorskog kotara. Već u početnom dijelu istraživanja bili su uočljivi obrisi oltara srednjovjekovne crkvice koja se nalazila na tom mjestu. Lokacija bi mogla biti uključena u turističku ponudu i prezentaciju ovoga kraja.

Sela cestovnog obilježja predstavljaju daljnju tipološku cjelinu gorskokotarskih naselja, a naročito su zastupljena u općini Mrkopalj. Njihov osnutak ili razvoj potaknuti su neposredno izgradnjom jakih cestovnih prometnica, osobito Karoline i Lujzijane u XVIII. i XIX. stoljeću. U tu skupinu spadaju Fužine, a osobito *Mrkopalj* i Vrbovsko koja su se iz prvobitne jezgre razvila u naselja niznog, pa onda i cestovnog tipa. Takva seoska naselja su kao ruralne cjeline također evidentirani kao spomenici kulture.

DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA

Javno-društvena infrastruktura označava skup prostornih, građevinskih i funkcionalnih sustava i objekata koji su namijenjeni zadovoljavanju osnovnih potreba stanovništva i omogućavanju kvalitetnog života u zajednici. To su objekti koji zadovoljavaju potrebe stanovništva u okviru odgojno-obrazovnih, kulturnih, športskih, zdravstvenih i drugih djelatnosti, te omogućavaju ukupan socijalno-gospodarski razvoj područja. Općina u svom vlasništvu ima nekoliko objekata društvene i javne namjene, među kojima su zgrada Općine, Dom zdravlja, Vatrogasni dom Sunger, Dom kulture, društveni centar i ostali. Postojeći objekti koji služe stanovništvu zahtijevaju modernizaciju ili obnovu, a planiraju se izgraditi i novi objekti.

Područje Općine Mrkopalj danas se prostire na 156,3 km² i obuhvaća sedam naselja: Mrkopalj, Sunger, Brestova Draga, Begovo Razdolje, Tuk Mrkopaljski, Tuk Vojni i Bukovac Sungerski. Najviše naselje u Hrvatskoj Begovo Razdolje smješteno na 1078 metara nadmorske

visine. Broj stanovnika stalno se smanjuje. Nacionalni sastav je homogen, Hrvati čine 98% stanovništva. Prema popisu stanovništva iz 2021. godine, u Općini su živjela 924 stanovnika. Više od polovice stanovnika živi u općinskom središtu, Mrkoplju. To čini 4,87% stanovnika Gorskog kotara odnosno 0,35% ukupnog stanovništva Primorsko-goranske županije. Razmještaj i struktura stanovništva na području Općine Mrkopalj rezultat su konstantnog demografskog pada od sredine 20. stoljeća. Značajniji pad broja stanovnika zabilježen je nakon II. svjetskog rata u međupopisnom razdoblju 1953. – 1961. godine. Razdoblje intenzivne industrijalizacije i urbanizacije 60-ih i 70-ih godina prošlog stoljeća pridonijelo je depopulaciji mrkopaljskog kraja i dodatno potaknulo ekonomske migracije, u pravilu usmjerene prema većim urbanim središtima u Hrvatskoj, posebno prema Rijeci, ali i zemljama zapadne Europe.

Na području Općine nalazi se nekoliko objekata koji osiguravaju prostor za okupljanje posjetitelja i lokalnog stanovništva te organizaciju različitih društvenih sadržaja.

Najviše aktivnosti održava se u Domu kulture Mrkopalj, jer ima brojne funkcije – kongresno - koncertna dvorana i kino dvorana.

Slika 4 Dom kulture Mrkopalj

Povijesna i etno-zbirka Mrkoplja otvorena je 2017. god. i nalazi se u samom centru Mrkoplja, u Domu kulture na 1. katu. Sadrži više od 550 fotografija iz povijesti mrkopaljskoga kraja te oko 200-tinjak starih predmeta – oruđa, alata, knjiga, odjeće, kuhinjskih i ostalih pomagala, namještaja i dr. U Zbirci se mogu pronaći kopije Povelje, kojom je Josip II. proglasio Mrkopalj privilegiranim kraljevskim gradom trgovištem, dokument o osnivanju Župe iz 1771. god., nacrt prve skijaške skakaonice „Pod Vrhin“ iz 1933. god. te ostala povijesna dokumentacija i nekoliko vrijednih knjiga.

U Općini Mrkopalj djeluju nekoliko članskih, političkih, neprofitnih, kulturnih i vjerskih organizacija. **Prema Registru udruga, na području općine radi 17 udruga.**

Osnovni problemi koje treba postupno rješavati su prvenstveno, opstanak stanovništva u tom prostoru, a zatim omogućavanje širenja opće i kulturne nadgradnje, te sportskih aktivnosti kako bi se obogatilo kulturni i sportski život mladih.

Udruga mladih „Malo po malo” Mrkopalj osnovana je u srpnju 2017. godine te broji danas 20-ak članova. Udruga organizira i sudjeluje u organizaciji kulturnih, sportskih i drugih skupova te manifestacija vezanih uz običaje Mrkopaljskog kraja te provodi dobrovoljne i dobrotvorne akcije čiji je cilj poboljšanje životnih uvjeta i društvenog života mladih. O društveno važnim temama informiraju mlade putem web stranica, e-maila, letaka i plakata, a aktivno rade na povezivanju sa sličnim organizacijama mladih u Hrvatskoj i svijetu.

Kulturno-umjetničko društvo „Sungerski Lug“ ima značajnu ulogu u očuvanju tradicija mrkopaljskog kraja.

Općina Mrkopalj kroz Javni poziv za financiranje programa/projekata od interesa za opće dobro u Općini Mrkopalj financira aktivnosti udruga.

Prema Prostornom planu uređenja Općine Mrkopalj, površine za sportsko-rekreacijske namjene su veća područja za odvijanje sportskih i rekreacijskih aktivnosti. Razgraničene su na:

- veća i manja skijališta u sastavu Skijaškog centra / SC «Mrkopalj» kao dijelu Hrvatskog olimpijskog centra / HOC „Bjelolasica“,
- Biatlonski centar „Zagmajna“,
- Sportsko-rekreacijski centar SRC „Begovo Razdolje“ i
- Sportsko-rekreacijsko područje „Tri poljane“.

Mrkopalj je poznat po razvijenom alpskom i nordijskom skijanju, te biatlonu; čemu svjedoče razni sportski klubovi – Skijaški klub Mrkopalj, Skijaški klub „Bjelolasica”, Biatlonski klub „Bjelolasica”.

Slika 5 Skijaške staze Čelimbaša iznad naselja Mrkopalj

Postoje dva manja skijaška centra SC Mrkopalj. Prvo je skijalište Čelimbaša koje se nalazi na 832 m nadmorske visine do visine od 1084 m na vrhu sa vučnicom dužine 720m. Skijalište se sastoji od 3 staze. Omiljeno je skijalište na koje dolaze turisti na kraće izlete. Ono je prilika za razvoj zimskog turizma. Čelimbaša ima sve preduvjete da bude i vodeće skijalište u našoj zemlji.

Drugi centar je Hrvatski biatloni centar Zagmajna smješten u samoj park šumi, a nalazi se na 900 m n/m. HBC Zagmajna raspolaže s 4,5 km uređenih staza za skijaško trčanje kao i strelište za biatlon. Zagmajna je u proteklih godina bila domaćin nekoliko velikih i važnih natjecanja.

Prvi organizirani skijaški tečaj za Hrvatsku započeo je 1913. godine u Mrkoplju, za 14 skijaša, u organizaciji Rikarda Wickerta, Ive Lipovšćaka i Ante Pandakovića. Prilikom drugog tečaja u Mrkoplju, 1914., održano je 1. prvenstvo Hrvatske i Slavonije u skijaškom trčanju. Također u Mrkoplju je 1934.g. izgrađena i prva skakaonica u Hrvatskoj «pod Vrhin», gdje je već 1936. održano i međunarodno natjecanje u skijaškim skokovima na kojem je Norvežanin Jahr skočio tada nevjerojatnih 46 m.

Stoga ne čudi činjenica da je Mrkopalj dao najbolju skijašicu Hrvatske i prvu Hrvatsku olimpijku Nadu Birko, koja je tu titulu nosila gotovo pet desetljeća, sve do jedinstvene Janice Kostelić. Zbog svega ovog prije navedenog nije ništa čudno što za Mrkopalj važi epitet “Kolijevka Hrvatskog skijanja”.

Na području Općine nalazi se i nogometno igralište kao i biciklističke staze koje se protežu od Mrkoplja, preko Begovog Razdolja, Tuka, Sungera do Bjelolasice. Okružuje ih prekrasan

Slika 6 Atletska staza Mrkopalj

krajolik. Postoji karta biciklističkih staza, a to su: biciklistička staza „Šume pjevaju“, „Široka draga“, „Vrelo“ i „Rudine“.

U Mrkoplju je 2021. godine, na 825 metara nadmorske visine, otvorena atletska staza, najviša u Hrvatskoj i druga po veličini u Primorsko-goranskoj županiji. Vrijednost projekta iznosila je 4,3 milijuna kuna od čega je PGŽ sufinancirala više od polovine potrebnog iznosa. Tu su naime i igralište za mali nogomet, rukomet, košarku, tenis, skok u dalj i vis, bacanje kugle i sprave za vježbanje.

U Mrkoplju radi i Nogometni klub Mrkopalj koji se natječe u 2. Županijskoj nogometnoj ligi.

Uređenje igrališta doprinosi poboljšanju uvjeta za kvalitetniju nastavu tjelesnog odgoja u osnovnoj školi, kao i uvjeta za bavljenje rekreacijom građana, a stvaraju se i preduvjeti za osnivanje sportskih udruga i pripreme brojnih sportskih udruga.

Najpoznatije manifestacije na području Općine su:

- Dan Općine Mrkopalj - slavi se 03. svibnja svake godine. Osim svečane sjednice često se organizira i kulturno događanje u vidu koncerta ili predstave za mještane Općine Mrkopalj.
- Memorijal mira – 26. smrznutih partizana Manifestacija se organizira kao zimski i ljetni Memorijal mira, a obilježava tragičnu smrt 26 boraca 2. brigade 13. Primorsko-goranske divizije.
- Ćirilovo, Sunger - Proslava blagdana Ćirilovo odvija se početkom srpnja u Sungeru, a obuhvaća vikend događanje. Svake godine organiziraju se koncert tamburaškog orkestra „Sungerski Lug“, vrtna zabava i misna slavlja povodom zaštitnika sungerske crkve sv. Ćirila i Metoda.
- ARTfest Mrkopalj, festival umjetnosti - Održava se svake godine u srpnju, a obuhvaća niz različitih događanja kojima je cilj obogaćivanje turističke i kulturne ponude područja Općine Mrkopalj, te privlačenje novih posjetitelja kvalitetnim sadržajima, umrežavanje i druženje s umjetnicima sličnih afiniteta, upoznavanje posjetitelja kroz razne sadržaje s bogatom povijesnom i tradicijskom baštinom i sl.
- Dan pobjede i domovinske zahvalnosti, Dan hrvatskih branitelja, Oluja - Obilježava se svake godine početkom kolovoza, a obuhvaća vikend događanja – biciklijadu, Furmanski doručak, boćanje i zajedničko druženje uz gastro ponudu i glazbu na lokaciji Zagmajna, Mrkopalj.
- Proštenje - Tradicionalni vjerski blagdan koji se slavi 3. nedjelje mjeseca rujna svake godine i koji u Mrkopalj redovito dovede preko 2.000 posjetitelja i hodočasnika.
- Zima u Mrkoplju - Pod ovim nazivom obuhvaćena su događanja u prosincu, od obilježavanja Sv. Nikole, do božićnih i novogodišnjih evenata.
- Kino Mrkopalj - U srpnju 2021. god. u novouređenom Domu kulture u Mrkoplju nakon 35 godina se ponovno otvorilo kino.

Uz redovite, tradicionalne manifestacije, kroz godinu se organiziraju i razni koncerti, kazališne predstave, proslava dječje Nove godine, sanjkanje pod maskama i dr.

Od vjerskih građevina se na području Općine Mrkopalj nalaze:

- katolička crkve BDM Žalosne - Mrkopalj
- katolička crkva sv. Ćirila i Metoda - Sunger
- katolička crkva MB Snježne - Begovo Razdolje
- pravoslavna crkva - Tuk Vojni
- sakralni postav na ostacima crkve sv. Filipa – Mrkopalj
- arheološko nalazište Fortica – Mrkopalj

Slika 6 Katolička crkve BDM Žalosne - Mrkopalj

Na području Općine Mrkopalj nalazi se nekoliko dječjih igrališta, parkova i uređenih zelenih površina.

Na području općine Mrkopalj djeluje vatrogasna zajednica općine Mrkopalj (VZO Mrkopalj).

VZO Mrkopalj ima dvije članice- Dobrovoljno vatrogasno društvo (DVD) Mrkopalj, te Dobrovoljno vatrogasno društvo (DVD) Sunger.

DVD Mrkopalj kao matično društvo na području djelovanja VZO Mrkopalj broji 22 operativna vatrogasca sa važećim ispitom za vatrogasca kao i liječničkom potvrdom o sposobnosti obavljanja posla dobrovoljnog vatrogasca.

Svi operativni članovi DVD-a Mrkopalj zadužuju osobnu zaštitnu opremu za vatrogasce koja je smještena u prostoru DVD-a.

DVD Mrkopalj posjeduje vatrogasnu opremu za gašenje požara kao i dio opreme za tehničke intervencije.

Vozila:

- Navalno vozilo sa 3 člana posade i 5000 lit vode za gašenje, pripadajuća oprema za gašenje vodom i pjenom kao i oprema za tehničke intervencije.

- Vozilo za gašenje požara sa visokotlačnim modulom, 300 lit. vode te 7 članova posade. Na vozilu se nalazi i mali dio opreme za lakše tehničke intervencije.

- Vozilo za prijevoz vatrogasaca 8+1 član posade.

Pošto je navalno vozilo DVD-a Mrkopalj jedino vozilo na području VZO Mrkopalj namijenjeno gašenju strukturalnih požara a isto je staro 18 godina valja napomenuti da je neophodna nabavka novog vozila sličnih karakteristika i namjene.

DVD Sunger je vatrogasno društvo smješteno u Sungeru i broji 10 operativnih članova sa važećim ispitom i liječničkom potvrdom za obavljanje posla dobrovoljnog vatrogasca.

Također svi operativni vatrogasci posjeduju osobnu zaštitnu opremu za vatrogasce.

Vozila:

- Vozilo za gašenje požara sa visokotlačnim modulom i 200 lit. vode te 6 članova posade.
- Vozilo za prijevoz vatrogasaca 5+1 član posade.

Na području Općine Mrkopalj posljednjih 15 godina izgrađen je veliki broj kuća za odmor koje se nalaze većinom okružene šumom i visokim raslinjem. Napominjemo da gotovo svaku godinu imamo požare vezane za objekte te namjene. Veliki broj novo sagrađenih stambenih jedinica neophodno je pratiti sa povećanjem opreme za gašenje požara pri čemu ističemo nabavku vozila za gašenje sa većom količinom vode, a osobna zaštitna oprema za vatrogasce je uvelike u potrošenom stanju. Također neodržavane i zapuštene parcele pridonose povećanju broja intervencija požara na otvorenom prostoru. Nadalje vremenski ekstremi također iziskuju sve veći angažman naših vatrogasaca- najčešće uslijed jakih vjetrova i obilnih kiša.

Operativna snaga Hrvatskog Crvenog križa je Gradsko društvo Crvenog križa Delnice koje je temeljna operativna snaga sustava civilne zaštite u velikim nesrećama i katastrofama u izvršavanju obveza sustava civilne zaštite sukladno Zakonu o Hrvatskom Crvenom križu, Statutu Hrvatskog Crvenog križa i drugim važećim propisima.

Područje Općine Mrkopalj pokriva HGSS - Stanica Delnice. HGSS je nacionalna stručna, humanitarna neprofitna udruga s javnim ovlastima koja obavlja djelatnost od posebnog interesa za RH. U svom sastavu ima aktivne spašavatelje, pripravnike i pričuvne spašavatelje. Među aktivnim spašavateljima su i nekoliko liječnika spašavatelja, letači spašavatelji, instruktor HGSSa, te nekoliko voditelja potražnih akcija. Najviše intervencija na području Općine Mrkopalj bilo je na Bijeje i Samarske stijene, a dežurstva se obavljaju na skijalištu Čelimbaša i na zimskom usponu na Bjelolasicu.

Što se tiče školstva, ono u Općini Mrkopalj započinje s predškolskim odgojem i vrtićem. Sukladno Sporazumu Općine Mrkopalj i Općine Fužine o zajedničkom obavljanju djelatnosti predškolskog odgoja i obrazovanja, djeca predškolskog uzrasta od rujna 2025. godine pohađaju Područni odjel „Pahuljice“ Mrkopalj, Dječjeg vrtića „Snježna pahulja“

u zgradi osnovne škole Mrkopalj. U vrtiću je rad organiziran u jednoj odgojnoj skupini. Također je organiziran predškolski program kroz 10-satni redoviti vrtićki program.

Osnovna škola Mrkopalj je matična škola i nalazi se u naselju Mrkopalj, a otvorena je 1968. godine. Školska sportska dvorana otvorena je 1983. godine. Škola ima 3 niža razredna odjeljenja i 4 viša. Područne škole u Sungeru, Brestovoj Dragi, Begovom Razdolju i u Tuku **Vojnom zatvorene su**. Učenici na daljnje školovanje odlaze u veće gradove poput Delnica, Rijeke ili Zagreba.

Općina Mrkopalj svake godine sufinancira nabavu radnih bilježnica i odlazak na izlet učenicima osnovne škole. Sufinancira se i sudjelovanje učenika u izvannastavnim aktivnostima.

ZDRAVSTVO I SOCIJALNA SKRB

Primarna zdravstvena zaštita stanovništva Općine Mrkopalj organizirana je preko Doma zdravlja PGŽ, Ispostava u ambulanti Mrkopalj u kojoj je ordinacija primarne zdravstvene zaštite s patronažom i ordinacija dentalne medicine i ordinacija obiteljske medicine. Ljekarničku djelatnost obavlja privatna ljekarna „Pablo.“

Sekundarna zdravstvena zaštita stanovništva pokrivena je u ispostavi Doma zdravlja PGŽ u naselju Delnice, koja nudi usluge pedijatra, radiologa, ginekologa i laboratorija. Usluge interne i psihijatrijske medicine dostupne su u nepunom radnom vremenu jednom tjedno samo u Ispostavi Delnice, **a u novije vrijeme se tamo nalazi i logopedski kabinet** koji pokriva cijelo područje Gorskog kotara. U Delnicama djeluje i Ispostava Nastavnog zavoda za javno zdravstvo i centar za hitnu medicinsku pomoć, gdje su zaposleni kompletni timovi.

Na području općine organizirana je vaninstitucionalna skrb za brigu o starijim i nemoćnim osobama i to preko educiranih geronto-domaćica kroz projekt „Pružimo ruke II – Zaželi-
prevencija institucionalizacije“, a projekt provodi Gradsko društvo Crvenog križa Delnice. Provedba projekta traje 32 mjeseca, a započela je u svibnju 2024. godine i kroz nju je zaposleno 20 že

4. Popis prioriteta djelovanja u području nadležnosti samoupravne jedinice s obrazloženjem njihova odabira

Analizom razvojnih potreba i razvojnih potencijala iskristaliziralo se pet općih prioriteta područja, u okviru kojih će dionici razvoja u Primorsko – goranske županije težiti unaprjeđenju postojećeg stanja u sljedećem srednjoročnom razdoblju:

- ❖ **Pametna regija konkurentnog gospodarstva baziranog na znanju i naprednim tehnologijama**
- ❖ **Djeca i mladi u fokusu**
- ❖ **Zelena tranzicija temeljena na održivom upravljanju i korištenju vlastitih resursa**
- ❖ **Obrazovani stanovnici s kompetencijama i vještinama za poslove budućnosti**
- ❖ **Ravnomjernim razvojem do europskog standarda i visoke kvalitete života za sve građane**

Zaključci pregleda stanja te SWOT analize ukazali su na konkretne mogućnosti i koncepcije razvoja Općine Mrkopalj temeljem kojih su definirani razvojna vizija i strateški ciljevi razvoja Općine. Daljnjim razmatranjem za svaki od postavljenih ciljeva definirani su prioriteti razvoja Općine, a za svaki prioritet razrađene su mjere koje uz opis mjere i ključne aktivnosti sadrže precizno definirane korisnike te indikatore za vrjednovanje razine doprinosa pojedine mjere konkretnom prioritetu odnosno cilju.

Sukladno tome, Općina Mrkopalj u razdoblju 2025.-2029. svoje djelovanje usmjerit će na provedbu mjera u okviru prioriteta:

- 1. Razvoj konkurentnog gospodarstva temeljnog na znanju, inovacijama i naprednim tehnologijama**
- 2. Zelena i energetska tranzicija kroz održivo upravljanje i kvalitetnu i održivu javnu i komunalnu infrastrukturu**
- 3. Unaprjeđenje kvalitete života za sve stanovnike općine Mrkopalj**
- 4. Unaprjeđenje sustava brige o djeci, mladima i obiteljima razvojem kvalitetne odgojno-obrazovne i društvene infrastrukture**

Utvrđeni prioriteti razvoja u skladu su s ciljevima iz Nacionalne razvojne strategije Hrvatske do 2030. godine. Učinkovitom provedbom mjera planiranih ovim Provedbenim programom Općina Mrkopalj će dati značajan doprinos ostvarenju ciljeva iz Nacionalne razvojne strategije do 2030. godine i Plana razvoja Primorsko-goranske županije 2022. – 2027. godine.

1. Razvoj konkurentnog gospodarstva temeljnog na turizmu visoke dodane vrijednosti

Zbog prirodnih ljepota krajobraza i bogate prirodne baštine, područje općine Mrkopalj ima značajne pretpostavke turističkog razvoja. Postoje izgledne mogućnosti za razvoj zimskog i ljetnog turizma, zdravstvenog, lovnog i, posebno, seoskog turizma u okviru poljodjeljskih domaćinstava i gospodarstava. Razvoju turističke djelatnosti znatno bi doprinijeli različiti poduzetnički programi za čije je ostvarenje potrebna pomoć sa državne i županijske razine. Potrebna su znatna ulaganja u izgradnju smještajnih kapaciteta, obogaćivanje turističke i ugostiteljske ponude koju treba dopuniti različitim sadržajima kulturne i etnološke baštine kraja. Ponudu sadržajno dopunjavati u postojećim naseljima, a osmisliti je na planiranim izdvojenim površinama turističko-ugostiteljske namjene i u vangrađevinskom području.

PRIORITET	MJERE
PRIORITET 1: Razvoj konkurentnog gospodarstva temeljnog na turizmu visoke dodane vrijednosti	Mjera 1. Unaprjeđenje sektora poljoprivrede i malog gospodarstva
	Mjera 2. Razvoj i unaprjeđenje turističke infrastrukture i sadržaja

2. Zelena i energetska tranzicija kroz održivo upravljanje i kvalitetnu i održivu javnu i komunalnu infrastrukturu

Održivi razvoj, energetska učinkovitost i infrastrukturna razvijenost temelji su ukupnog gospodarskog razvoja koji uključuje razvijenu prometnu, komunalnu i društvenu infrastrukturu

i zaštitu okoliša temeljenu na principima održivog razvoja. Prometna povezanost naselja unutar jedinica lokalne samouprave te povezanost jedinice lokalne samouprave s nacionalnim i međunarodnim prometnicama također su jedan od preduvjeta općeg gospodarskog razvoja.

PRIORITET	MJERE
PRIORITET 2: Zelena i energetska tranzicija kroz održivo upravljanje i kvalitetnu i održivu javnu i komunalnu infrastrukturu	Mjera 3. Unaprjeđenje kvalitete života kroz razvoj prometne i komunalne
	Mjera 4. Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom i zaštita okoliša
	Mjera 5. Kvalitetno prostorno planiranje i uređenje Općine

3. Unaprjeđenje kvalitete života za sve stanovnike Općine Mrkopalj

Osiguranje visoke razine kvalitete društvenih sadržaja cilj je svake jedinice lokalne samouprave kojeg je ista dužna ostvariti u okviru svojih materijalnih mogućnosti. Zadovoljenje potreba od javnog značaja provodi se putem financiranja i organiziranja različitih programa od strane Općine Mrkopalj i ostalih institucija. Ovim ciljem, Općina Mrkopalj nastoji podići kvalitetu i proširiti sadržaje unutar postojećeg sustava društvenih djelatnosti i razvoja civilnog sektora.

PRIORITET	MJERE
PRIORITET 3: Unaprjeđenje kvalitete života za sve stanovnike općine Mrkopalj	Mjera 6. Razvoj infrastrukture, programa i aktivnosti socijalnih usluga
	Mjera 7. Unaprjeđenje sustava zdravstvene zaštite
	Mjera 8. Jačanje organizacija civilnog društva
	Mjera 9. Unaprjeđenje kulturne infrastrukture i obogaćivanje kulturnih sadržaja

4. Unaprjeđenje sustava brige o djeci, mladima i obiteljima razvojem kvalitetne odgojno-obrazovne i društvene infrastrukture

Za unaprjeđenje odgoja i obrazovanja potrebno je osigurati uvjete rada koji su neophodni za pružanje kvalitetnih usluga korisnicima programa odgoja i obrazovanja. U okviru ovog cilja definirane su mjere koje će unaprijediti dostupnost i kvalitetu odgoja i obrazovanja, unaprijediti kvalitetu rada odgojno-obrazovnih institucija, unaprijediti formalno stečeno obrazovanje kroz programe cjeloživotnog učenja te poticati obrazovanje u cilju olakšanja stjecanja novih znanja, vještina i sposobnosti posebno marginaliziranih skupina stanovništva. Vrlo je važan osobni i profesionalni razvoj stanovnika Općine koji dakle, treba temeljiti na cjeloživotnom učenju, ali i na potrebama tržišta rada.

PRIORITET	MJERE
PRIORITET 4: Unaprjeđenje kvalitete života za sve stanovnike općine Mrkopalj	Mjera 10. Izgradnja i unaprjeđenje osnovnoškolske infrastrukture i programa
	Mjera 11. Unaprjeđenje uvjeta i organizacije rada predškolskih ustanova
	Mjera 12. Razvoj i unaprjeđenje sportsko-rekreacijskih sadržaja i infrastrukture
	Mjera 13. Izgradnja i održavanje objekata i uređaja u vlasništvu Općine

5. Doprinos provedbi ciljeva i prioriteta iz povezanih akata strateškog planiranja

U ovome poglavlju prikazan je doprinos mjera ciljevima iz Programa UN-a za održivi razvoj do 2030. godine (SDG). Definirane mjere razvoja usklađene su strateškim ciljevima Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine, kao hijerarhijski najvišim aktom strateškog planiranja sukladno odredbama Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske.

NAZIV MJERE	DOPRINOS MJERE ZELENOJ TRANZICIJI	DOPRINOS MJERE DIGITALNOJ TRANSFORMACIJI	DOPRINOS CILJU UN – ovog PROGRAMA ZA ODRŽIVI RAZVOJ DO 2030. GODINE
Mjera 1. Unaprjeđenje sektora poljoprivrede i malog gospodarstva	NE	NE	<p>SDG 2 Iskorijeniti glad, osigurati dostatne količine hrane i bolju prehranu te promicati održivu poljoprivredu</p> <p>Doprinos SDG-u 2: Ovom mjerom Općina Mrkopalj želi osigurati infrastrukturne pretpostavke za razvoj poljoprivrednih djelatnosti, smanjiti negativne učinke poljoprivredne proizvodnje na okoliš i povećati poljoprivredne parcele. Također, poticanjem ekološke poljoprivredne proizvodnje Općina će unaprijediti kvalitetu života i održivi gospodarski razvitak općine, jačati konkurentnost poljoprivrednih proizvoda i proizvođača.</p> <p>SDG 8 Promicati ravnomjeran, uključiv i održiv gospodarski rast, punu i produktivnu zaposlenost i dostojan posao za sve</p> <p>Doprinos SDG-u 8: Ovom mjerom Općina želi pridonijeti povećanju</p>

			<p>mogućnosti za rast poduzeća i lakše pokretanje novih poduzeća, poboljšati i pokrenuti nove programe za potporu poduzetnicima i tako povećati zaposlenje na području Općine. Općina će promovirati razvojno orijentirane politike koje podržavaju proizvodne aktivnosti, stvaranje pristojnih poslova, poduzetništvo, kreativnost i inovativnost, te poticati osnivanje i rast malih i srednjih poduzeća, između ostalog i kroz pristup financijskim uslugama.</p>
Mjera 2. Razvoj i unaprjeđenje turističke infrastrukture i sadržaja	NE	NE	N/P
Mjera 3. Unaprjeđenje kvalitete života kroz razvoj prometne i komunalne	DA	DA	<p>SDG 6 Osigurati dostupnost i održivo upravljanje vodama te zdravstvene uvjete za sve</p> <p>Doprinosi SDG-u 6: Ovom mjerom Općina Mrkopalj želi kroz unaprjeđenje sustava vodoopskrbe i izgradnje sustava odvodnje i pročišćavanja komunalnih i industrijskih voda unaprijediti, očuvati i održivo koristiti vodne resurse, postići gospodarski opravdani stupanj zaštite stanovništva i materijalnih sredstava.</p> <p>SDG 9 Izgraditi otpornu infrastrukturu, promicati uključivu i održivu industrijalizaciju i poticati inovacije</p> <p>Doprinosi SDG-u 9: Ovom mjerom Općina Mrkopalj želi poboljšati kvalitetu i stanje postojeće prometne infrastrukture i izgraditi novu infrastrukturu te tako utjecati na ravnomjeran razvoj cijele Županije, omogućiti bolju prometnu povezanost Općine sa ostatkom Županije, ali i Hrvatske. Također, cilj je osigurati veću sigurnost u prometu i povećati kvalitetu života stanovnika.</p>
Mjera 4. Unaprjeđenje sustava gospodarenja	DA	NE	<p>SDG 12 Osigurati održive obrasce potrošnje i proizvodnje</p>

otpadom i zaštita okoliša			<p>Doprinosi SDG-u 12: Ovom mjerom, Općina želi i stvoriti infrastrukturne i institucionalne uvjete koji će omogućiti kvalitetno gospodarenje otpadom. Također, želi i senzibilizirati javnost o održivom razvoju i zaštiti okoliša te integriranju načela u svakodnevni život, na taj način smanjiti količinu otpada u nastajanju.</p> <p>SDG 11 Učiniti gradove i ljudska naselja uključivima, sigurnima, otpornima i održivima</p> <p>Doprinosi SDG-u 11: Ovom mjerom Općina želi i smanjiti negativan utjecaj na okoliš, s posebnom pažnjom na kvalitetu zraka i gospodarenje otpadom na lokalnoj i drugim razinama.</p>
Mjera 5. Kvalitetno prostorno planiranje i uređenje Općine	NE	NE	<p>SDG 11 Učiniti gradove i ljudska naselja uključivima, sigurnima, otpornima i održivima</p> <p>Doprinosi SDG-u 11: Ovom mjerom Općina želi unaprijediti uključivu i održivu urbanizaciju i kapacitete za participativno, integrirano i održivo planiranje i upravljanje naseljima.</p>
Mjera 6. Razvoj infrastrukture, programa i aktivnosti socijalnih usluga	NE	NE	<p>SDG 3 Osigurati zdrav život i promicati blagostanje svih ljudi svih starosnih skupina</p> <p>Doprinosi SDG-u 3: Općina Mrkopalj ovom mjerom želi osigurati veću dostupnost i kvalitetu zdravstvenih i socijalnih usluga.</p>
Mjera 7. Unapređenje sustava zdravstvene zaštite	NE	NE	<p>SDG 3 Osigurati zdrav život i promicati blagostanje svih ljudi svih starosnih skupina</p> <p>Doprinosi SDG-u 3: Općina Mrkopalj ovom mjerom želi osigurati veću dostupnost i kvalitetu zdravstvenih i socijalnih usluga.</p>
Mjera 8. Jačanje organizacija civilnog društva			N/P

Mjera 9. Unaprjeđenje kulture infrastrukture i obogaćivanje kulturnih sadržaja			SDG 11 Učiniti gradove i ljudska naselja uključivima, sigurnima, otpornima i održivima Doprinos SDG-u 11: Ovom mjerom Općina želi zaštititi, njegovati i obnoviti kulturnu baštinu.
Mjera 10. Izgradnja i unaprjeđenje osnovnoškolske infrastrukture i programa	NE	NE	SDG 4 Osigurati uključivo i pravedno obrazovanje i promicati prilike za cjeloživotno učenje svim ljudima Doprinos SDG-u 4: Ovom mjerom Općina Mrkopalj želi unaprijediti odgojno-obrazovnu infrastrukturu i kvalitetu rada odgojno-obrazovnih institucija kako bi bile u mogućnosti zadovoljiti pedagoške standarde, odgovoriti potrebama djeteta, pridonijeti stjecanju novih znanja i vještina te promjenama na tržištu rada.
Mjera 11. Unaprjeđenje uvjeta i organizacije rada predškolskih ustanova	NE	NE	SDG 4 Osigurati uključivo i pravedno obrazovanje i promicati prilike za cjeloživotno učenje svim ljudima Doprinos SDG-u 4: Ovom mjerom Općina Mrkopalj želi unaprijediti odgojno-obrazovnu infrastrukturu i kvalitetu rada odgojno-obrazovnih institucija kako bi bile u mogućnosti zadovoljiti pedagoške standarde, odgovoriti potrebama djeteta, pridonijeti stjecanju novih znanja i vještina te promjenama na tržištu rada.
Mjera 12. Razvoj i unaprjeđenje sportsko- rekreacijskih sadržaja i infrastrukture	NE	NE	SDG 11 Učiniti gradove i ljudska naselja uključivima, sigurnima, otpornima i održivima Doprinos SDG-u 11: Ovom mjerom Općina Mrkopalj želi unaprijediti infrastrukturne uvjete za sport i rekreaciju građana kao i turista te ponuditi kvalitetan sportsko-rekreativan sadržaj te osigurati najmlađim stanovnicima Općine adekvatne uvjete te kvalitetna i sigurna mjesta za igru i druženje.
Mjera 13. Izgradnja i održavanje objekata i uređaja u	DA	DA	SDG 11 Učiniti gradove i ljudska naselja uključivima, sigurnima, otpornima i održivima

vlasništvu Općine			Doprinosi SDG-u 11: Ovom mjerom Općina želi unaprijediti uključivu i održivu urbanizaciju i kapacitete za participativno, integrirano i održivo planiranje i upravljanje naseljima.
----------------------	--	--	---

6. Popis mjera s opisom, ključnim aktivnostima i pokazateljima rezultata

U ovome poglavlju razrađene su mjere koje uz opis i ključne aktivnosti sadrže precizno definirane korisnike, očekivane rezultate, planirani iznos, razdoblje provedbe te indikatore za vrjednovanje razine doprinosa pojedine mjere konkretnom prioritetu.

Mjere Općine Mrkopalj su usklađene s Planom razvoja Primorsko - goranske županije za razdoblje do 2027. godine. Za svaku mjeru odabran je posebni cilj kojim se žele ostvariti prioriteta razvoja Primorsko - goranske županije.

6.1. Mjere za razvoj konkurentnog gospodarstva temeljenog na turizmu visoke dodane vrijednosti

PRIORITET 1.	Razvoj konkurentnog gospodarstva temeljnog na turizmu visoke dodane vrijednosti
MJERA 1.	Unaprjeđenje sektora poljoprivrede i malog gospodarstva
CILJ MJERE:	Povećati konkurentnost i održivost lokalnih poljoprivrednih gospodarstava i malih poduzetnika kroz jačanje proizvodnih kapaciteta, modernizaciju poslovanja, poticanje inovacija i stvaranje uvjeta za rast zapošljavanja i dodane vrijednosti u lokalnoj zajednici.
AKTIVNOSTI:	<ul style="list-style-type: none"> • Dodjela subvencija za poljoprivredu radi jačanja konkurentnosti i održivosti lokalnih poljoprivrednih proizvođača • Osiguranje financijske potpore trgovačkim društvima u javnom sektoru s ciljem unaprjeđenja njihovog poslovanja i kvalitete usluga koje pružaju stanovništvu.
NOSITELJ:	Općina Mrkopalj
OČEKIVANI REZULTATI:	Unaprjeđena infrastruktura i opremljenost poljoprivrednih gospodarstava i malih poduzetnika, što će povećati produktivnost, kvalitetu proizvoda i tržišnu poziciju lokalnih proizvođača kroz bolju promociju i plasman. Time se očekuje otvaranje novih radnih mjesta, zadržavanje stanovništva u općini te doprinosi diversifikaciji lokalnog gospodarstva i razvoju ruralnog prostora.

INDIKATORI:	<ul style="list-style-type: none"> • Broj dodijeljenih subvencija poljoprivrednicima • Broj dodijeljenih subvencija trgovačkim društvima
RAZDOBLJE PROVEDBE:	2025.-2029.
PROGRAMSKA KLASIFIKACIJA U PRORAČUNU:	Program 1006 Program poticanja poljoprivrede A102346 Subvencije za poljoprivredu A102347 Donacije CPRR PGŽ Program 1013 Subvencije trgovačkim društvima u javnom sektoru A101201 Subvencija trgovačkih društava
PLANIRANI IZNOS:	193.000,00€
DOPRINOS PROVEDBI NADREĐENOG AKTA STRATEŠKOG PLANIRANJA	Plan razvoja Primorsko - goranske županije za razdoblje do 2027. godine.
NAZIV CILJA NADREĐENOG AKTA STRATEŠKOG PLANIRANJA	POSEBNI CILJ 1.3. Atraktivno poslovno okruženje za zapošljavanje, rast i ulaganja

PRIORITET 1.	Razvoj konkurentnog gospodarstva temeljnog na turizmu visoke dodane vrijednosti
MJERA 2.	Razvoj i unaprjeđenje turističke infrastrukture i sadržaja
CILJ MJERE:	Poboljšati kvalitetu infrastrukturnih turističkih kapaciteta. U okviru ove mjere predviđena su ulaganja u projektiranje, izgradnju, rekonstrukciju i opremanje objekata za pružanje turističkih usluga te pratećih sadržaja.
AKTIVNOSTI:	<ul style="list-style-type: none"> • Sufinanciranje rada turističkog ureda • Manifestacija Art Fest • Nabava turističke signalizacije • Goranska drvena kuća
NOSITELJ:	Općina Mrkopalj
OČEKIVANI REZULTATI:	Unaprijeđena turistička infrastruktura, kreirana turistička ponuda Općine obogaćena raznim sadržajima, povećan broj dolazaka turista/posjetitelja, otvorena radna mjesta.
INDIKATORI:	<ul style="list-style-type: none"> • Broj organiziranih manifestacija • Postotak završenosti projekta Goranska drvena kuća

RAZDOBLJE PROVEDBE:	2025.-2029.
PROGRAMSKA KLASIFIKACIJA U PRORAČUNU:	Program 1007 Program poticanja razvoja turizma A100501 Sufinanciranja rada turističkog ureda A102348 Manifestacija ArtFest K102306 Nabava turističke signalizacije K102373 Goranska drvena kuća
PLANIRANI IZNOS:	366.500,00€
DOPRINOS PROVEDBI NADREĐENOG AKTA STRATEŠKOG PLANIRANJA	Plan razvoja Primorsko - goranske županije za razdoblje do 2027. godine.
NAZIV CILJA NADREĐENOG AKTA STRATEŠKOG PLANIRANJA	POSEBNI CILJ 5.5. Razvoj mikroregija aktiviranjem razvojnih potencijala

6.2. Mjere za zelenu i energetska tranziciju kroz održivo upravljanje i kvalitetnu i održivu javnu i komunalnu infrastrukturu

PRIORITET 2.	Zelena i energetska tranzicija kroz održivo upravljanje i kvalitetnu i održivu javnu i komunalnu infrastrukturu
MJERA 3.	Unaprjeđenje kvalitete života kroz razvoj prometne i komunalne
CILJ MJERE:	Visokim stupnjem izgrađenosti komunalne i prometne infrastrukture, zadovoljit će se civilizacijske potrebe stanovništva, potaknut će se brži i intenzivniji gospodarski razvoj, zadržati stanovništvo i potaknuti novo naseljavanje, te stvoriti nužne pretpostavke za investiranje na području Općine, što dovodi do povećanja zaposlenosti.
AKTIVNOSTI:	<ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja sustava odvodnje i sanacija vodovodne mreže Sunger – Mrkopalj • Izgradnja komunalne infrastrukture – nerazvrstane ceste • Izgradnja komunalne infrastrukture – javna rasvjeta • Održavanje komunalne infrastrukture (ceste, rasvjeta, javne površine, groblja)
NOSITELJ:	Općina Mrkopalj

OČEKIVANI REZULTATI:	Povećan standard infrastrukturnog sustava Općine, unaprijeđena komunalna i prometna infrastruktura Općine.
INDIKATORI:	<ul style="list-style-type: none"> • Postotak izgrađenosti sustava odvodnje • Postotak izgrađenosti ceste • Broj postavljenih novih energetskih tijela javne rasvjete
RAZDOBLJE PROVEDBE:	2025.-2029.
PROGRAMSKA KLASIFIKACIJA U PRORAČUNU:	Program 1016 Izgradnja komunalne infrastrukture K101403 Sufinanciranje izgradnje sustava javne odvodnje i sanacije K101501 Rekonstrukcija nerazvrstanih cesta K101601 Izgradnja komunalne infrastrukture – javna rasvjeta K102390 Izgradnja ceste Begovo Razdolje – Vrbovska Poljana K102391 Izgradnja parkirališta K102394 Izgradnja prometnice – zaobilaznica Mrzle Drage K102412 Izgradnja javne rasvjete – Zgmajna 2. faza K102413 Izgradnja javne rasvjete – Poslovna zona K102414 Izgradnja javne površine – Mali trg (kod Prpića) Program 1017 Održavanje komunalne infrastrukture (A101603, A101604, A102333, A102415, A102442, K102369)
PLANIRANI IZNOS:	4.397.000,00€
DOPRINOS PROVEDBI NADREĐENOG AKTA STRATEŠKOG PLANIRANJA	Plan razvoja Primorsko - goranske županije za razdoblje do 2027. godine.
NAZIV CILJA NADREĐENOG AKTA STRATEŠKOG PLANIRANJA	POSEBNI CILJ 3.3. Kvalitetna, dostupna i održiva javna i komunalna infrastruktura na cjelokupnom području

PRIORITET 2.	Zelena i energetska tranzicija kroz održivo upravljanje i kvalitetnu i održivu javnu i komunalnu infrastrukturu
MJERA 4.	Unaprijeđenje sustava gospodarenja otpadom i zaštita okoliša
CILJ MJERE:	Unapređenje sustava gospodarenja otpadom uspostavom zelenih otoka, postavljanjem spremnika za posebne vrste otpada, sanacijom divljih odlagališta, te podizanjem razine svijesti stanovnika o potrebi selektiranja i recikliranja otpada.

AKTIVNOSTI:	<ul style="list-style-type: none"> • Sterilizacija kućnih ljubimaca • Gospodarenje otpadom • Izgradnja pretovarne stanice Sović Laz
NOSITELJ:	Općina Mrkopalj
OČEKIVANI REZULTATI:	Razvijen i unaprijeđen sustav zbrinjavanja otpada, unapređena razina zaštite okoliša.
INDIKATORI:	<ul style="list-style-type: none"> • Broj nabavljenih spremnika za odvojeno prikupljanje otpada • Broj steriliziranih kućnih ljubimaca • Postotak izgradnje pretovarne stanice Sović Laz
RAZDOBLJE PROVEDBE:	2025.-2029.
PROGRAMSKA KLASIFIKACIJA U PRORAČUNU:	Program 1016 Izgradnja komunalne infrastrukture K102323 Izgradnja pretovarne stanice Sović Laz Program 1017 Održavanje komunalne infrastrukture A102324 Gospodarenje otpadom Program 1019 Zaštita okoliša i zaštita životinja A102317 Sterilizacija kućnih ljubimaca A102407 Edukacija o gospodarenju otpadom
PLANIRANI IZNOS:	128.500,00€
DOPRINOS PROVEDBI NADREĐENOG AKTA STRATEŠKOG PLANIRANJA	Plan razvoja Primorsko - goranske županije za razdoblje do 2027. godine.
NAZIV CILJA NADREĐENOG AKTA STRATEŠKOG PLANIRANJA	POSEBNI CILJ 3.3. Kvalitetna, dostupna i održiva javna i komunalna infrastruktura na cjelokupnom području

PRIORITET 2.	Zelena i energetska tranzicija kroz održivo upravljanje i kvalitetnu i održivu javnu i komunalnu infrastrukturu
MJERA 5.	Kvalitetno prostorno planiranje i uređenje Općine
CILJ MJERE:	Prostorno urediti i izgraditi Općinu ulaganjem u održavanje zgrada u vlasništvu Općine i kvalitetnom planiranju prostora na području Općine.
AKTIVNOSTI:	<ul style="list-style-type: none"> • Priprema i provođenje projekata • Otkup zemljišta • Izgradnja fotonaponske elektrane

NOSITELJ:	Općina Mrkopalj
OČEKIVANI REZULTATI:	Prostorno izgrađena i uređena Općina.
INDIKATORI:	<ul style="list-style-type: none"> • Postotak izgradnje fotonaponske elektrane • Broj pripremljenih i provedenih projekata
RAZDOBLJE PROVEDBE:	2025.-2029.
PROGRAMSKA KLASIFIKACIJA U PRORAČUNU:	Program 1015 Prostorno planiranje i unaprjeđenje stanovanja A102326 Priprema i provođenje projekata K102331 Kupnja zemljišta K102430 Projekt fotonaponska elektrana
PLANIRANI IZNOS:	585.000,00€
DOPRINOS PROVEDBI NADREĐENOG AKTA STRATEŠKOG PLANIRANJA	Plan razvoja Primorsko - goranske županije za razdoblje do 2027. godine.
NAZIV CILJA NADREĐENOG AKTA STRATEŠKOG PLANIRANJA	POSEBNI CILJ 3.3. Kvalitetna, dostupna i održiva javna i komunalna infrastruktura na cjelokupnom području

6.3. Mjere za unaprjeđenje kvalitete života za sve stanovnike općine Mrkopalj

PRIORITET 3.	Unaprjeđenje kvalitete života za sve stanovnike općine Mrkopalj
MJERA 6.	Razvoj infrastrukture, programa i aktivnosti socijalnih usluga
CILJ MJERE:	Razvijati nove socijalne usluge u zajednici, kao i održati postojeće, a koje se odnose na usluge usmjerene prema mladima, starim i nemoćnim osobama te svim socijalno ugroženim skupinama. Unaprijediti sustav socijalnih usluga za svakog korisnika i društva u cjelini. Podizanje svijesti o važnosti djelovanja u okviru lokalne zajednice, a radi podizanja razine blagostanja društva i smanjenja razine socijalno potrebitih.

AKTIVNOSTI:	<ul style="list-style-type: none"> • Naknada štete i ostale naknade • Socijalna skrb • Novčana pomoć socijalno ugroženim kućanstvima • Potpora za novorođeno dijete • Potpora obiteljima 3+ djeteta • Pomoć za ogrjev • Program Pomoć u kući • Darovi za Svetog Nikolu • Pomoć Crvenom križu • Pomoći kućanstvima u naravi
NOSITELJ:	Općina Mrkopalj, Primorsko-goranska županija
OČEKIVANI REZULTATI:	Unaprijeđen sustav socijalne zaštite i poboljšani uvjeti pružanja socijalnih usluga. Unaprijeđena kvaliteta života starijima i nemoćnima, osobama s invaliditetom, socijalno ugroženim obiteljima i mladima.
INDIKATORI:	<ul style="list-style-type: none"> • Broj socijalno ugroženih kućanstava koje primaju novčanu pomoć • Broj potpora obiteljima 3+ djeteta • Broj dodijeljenih potpora za novorođeno dijete
RAZDOBLJE PROVEDBE:	2021.-2025.
PROGRAMSKA KLASIFIKACIJA U PRORAČUNU:	Program 1011 Socijalna skrb i novčana pomoć A100201 Naknada štete i ostale sl. naknade A102352 Naknada troškova stanovanja A102353 Potpora za novorođeno dijete A102354 Potpora obiteljima 3+ djeteta A102357 Darovi za djecu – Sveti Nikola A102358 Pomoć Crvenom Križu A102359 Pomoći kućanstvima u naravi A102339 Jednokratne socijalne pomoći
PLANIRANI IZNOS:	244.000,00€
DOPRINOS PROVEDBI NADREĐENOG AKTA STRATEŠKOG PLANIRANJA	Plan razvoja Primorsko - goranske županije za razdoblje do 2027. godine.
NAZIV CILJA NADREĐENOG AKTA STRATEŠKOG PLANIRANJA	POSEBNI CILJ 5.2. Visok socijalni standard i dostojanstveno starenje

PRIORITET 3.	Unaprjeđenje kvalitete života za sve stanovnike općine Mrkopalj
MJERA 7.	Unaprjeđenje sustava zdravstvene zaštite
CILJ MJERE:	Cilj mjere je postići veću razinu opremljenosti i uključenosti svih dionika u sferama djelovanja zdravstvene zaštite stanovnika. Pod tim se podrazumijeva povećanje razine zdravstvene zaštite stanovnika povećanjem zdravstvenog i socijalnog standarda objekata, opreme i vozila, kvalitetnijom i boljom organizacijom te većom dostupnosti i većom kvalitetom zdravstvenih usluga.
AKTIVNOSTI:	<ul style="list-style-type: none"> • Javne potrebe u zdravstvu
NOSITELJ:	Općina Mrkopalj
OČEKIVANI REZULTATI:	Unaprijeđena kvaliteta rada i dostupnost usluga u zdravstvenoj djelatnosti.
INDIKATORI:	<ul style="list-style-type: none"> • Broj zdravstvenih usluga dostupnih u zgradi ambulante
RAZDOBLJE PROVEDBE:	2025.-2029.
PROGRAMSKA KLASIFIKACIJA U PRORAČUNU:	Program 1012 Program potpore u zdravstvu A100312 Javne potrebe u zdravstvu
PLANIRANI IZNOS:	12.500,00€
DOPRINOS PROVEDBI NADREĐENOG AKTA STRATEŠKOG PLANIRANJA	Plan razvoja Primorsko - goranske županije za razdoblje do 2027. godine.
NAZIV CILJA NADREĐENOG AKTA STRATEŠKOG PLANIRANJA	POSEBNI CILJ 5.1. Regija zdravlja i kvalitete života

PRIORITET 3.	Unaprjeđenje kvalitete života za sve stanovnike općine Mrkopalj
MJERA 8.	Jačanje organizacija civilnog društva

CILJ MJERE:	Jačanje struktura civilnog društva te kapaciteta organizacija civilnog društva. Svojim djelovanjem organizacije civilnog društva mogu doprinijeti rješavanju problema u lokalnom okruženju u sektoru mladih, djece, socijalne skrbi, ekologije, kulture, zaštite socijalno osjetljivih skupina u društvu te kroz neformalne edukacije promovirati cjeloživotno učenje.
AKTIVNOSTI:	<ul style="list-style-type: none"> • Sufinanciranje rada udruga
NOSITELJ:	Općina Mrkopalj
OČEKIVANI REZULTATI:	Ojačana sposobnost i uloga organizacija civilnog društva.
INDIKATORI:	• Broj udruga koje dobivaju financijsku potporu Općine
RAZDOBLJE PROVEDBE:	2025.-2029.
PROGRAMSKA KLASIFIKACIJA U PRORAČUNU:	Program 1009 Razvoj civilnog društva A100801 Sufinanciranje rada udruga K102375 BIOaza Institut za održivi razvoj
PLANIRANI IZNOS:	293.000,00€
DOPRINOS PROVEDBI NADREĐENOG AKTA STRATEŠKOG PLANIRANJA	Plan razvoja Primorsko - goranske županije za razdoblje do 2027. godine.
NAZIV CILJA NADREĐENOG AKTA STRATEŠKOG PLANIRANJA	POSEBNI CILJ 5.4. Unaprjeđenje i daljnji razvoj civilnog društva

PRIORITET 3.	Unaprjeđenje kvalitete života za sve stanovnike općine Mrkopalj
MJERA 9.	Unaprjeđenje kulturne infrastrukture i obogaćivanje kulturnih sadržaja
CILJ MJERE:	Obogatiti i unaprijediti kulturni život na području Općine organiziranjem raznih manifestacija i dodjelom financijske i stručne pomoći organizacijama civilnog društva u njihovim aktivnostima i radu.
AKTIVNOSTI:	<ul style="list-style-type: none"> • Financiranje udruga u kulturi • Sufinanciranje kazališnih gostovanja • Sufinanciranje obnove sakralnih objekata

	<ul style="list-style-type: none"> • Sufinanciranje Radio Gorski kotar • Sufinanciranje rada Bibliobusa
NOSITELJ:	Općina Mrkopalj
OČEKIVANI REZULTATI:	Putem raznih manifestacija, financijske pomoći Općine, obnovom sakralnih objekata i provođenjem projekata za unaprjeđenje kulturnih objekata, unaprijeđen kulturni život stanovnika.
INDIKATORI:	<ul style="list-style-type: none"> • Broj sufinanciranih kulturnih udruga • Broj organiziranih kulturnih manifestacija
RAZDOBLJE PROVEDBE:	2025.-2029.
PROGRAMSKA KLASIFIKACIJA U PRORAČUNU:	Program 1008 Razvoj civilnog društva A101101 Financiranje udruga u kulturi A102350 Sufinanciranje kazališnih gostovanja A102374 Sufinanciranje – Radio Gorski kotar A102378 Sufinanciranje rada Bibliobusa T102351 Sufinanciranje obnove sakralnih objekata
PLANIRANI IZNOS:	268.500,00€
DOPRINOS PROVEDBI NADREĐENOG AKTA STRATEŠKOG PLANIRANJA	Plan razvoja Primorsko - goranske županije za razdoblje do 2027. godine.
NAZIV CILJA NADREĐENOG AKTA STRATEŠKOG PLANIRANJA	POSEBNI CILJ 5.3. Razvoj kulture i sporta te poticanje kreativnosti

6.4. Mjere za unaprjeđenje sustava brige o djeci, mladima i obiteljima razvojem kvalitetne odgojno-obrazovne i društvene infrastrukture

PRIORITET 4.	Unaprjeđenje sustava brige o djeci, mladima i obiteljima razvojem kvalitetne odgojno-obrazovne i društvene infrastrukture
MJERA 10.	Izgradnja i unaprjeđenje osnovnoškolske infrastrukture i programa

CILJ MJERE:	Unaprijediti osnovnoškolsku odgojno-obrazovnu infrastrukturu i kvalitetu rada odgojno-obrazovnih institucija kako bi bile u mogućnosti zadovoljiti pedagoške standarde, odgovoriti potrebama djeteta, pridonijeti stjecanju novih znanja i vještina te promjenama na tržištu rada.
AKTIVNOSTI:	<ul style="list-style-type: none"> • Javne potrebe u prosvjeti • Financiranje aktivnosti osnovne škole • Nagrade učenicima osnovne škole • Sufinanciranje radnih bilježnica osnovnoškolcima • Sufinanciranje izleta učenicima osnovne škole
NOSITELJ:	Općina Mrkopalj
OČEKIVANI REZULTATI:	Unaprijeđena infrastruktura i kvaliteta rada osnovnoškolskih odgojno-obrazovnih institucija, zadovoljeni pedagoški standardi, te doprinos stjecanju novih znanja i vještina kod djece
INDIKATORI:	<ul style="list-style-type: none"> • Broj učenika kojima se sufinanciraju radne bilježnice • Broj učenika kojima se sufinancira izlet
RAZDOBLJE PROVEDBE:	2025.-2029.
PROGRAMSKA KLASIFIKACIJA U PRORAČUNU:	Program 1004 Program javnih potreba u obrazovanju A102341 Financiranje aktivnosti osnovne škole A102343 Nagrade učenicima osnovne škole A102344 Sufinanciranje radnih bilježnica učenicima OŠ Mrkopalj A102345 Sufinanciranje izleta učenicima OŠ Mrkopalj
PLANIRANI IZNOS:	41.100,00€
DOPRINOS PROVEDBI NADREĐENOG AKTA STRATEŠKOG PLANIRANJA	Plan razvoja Primorsko - goranske županije za razdoblje do 2027. godine.
NAZIV CILJA NADREĐENOG AKTA STRATEŠKOG PLANIRANJA	POSEBNI CILJ 4.1. Razvoj modernog obrazovnog sustava prilagođenog društvenim izazovima

PRIORITET 4. Unaprjeđenje sustava brige o djeci, mladima i obiteljima razvojem kvalitetne odgojno-obrazovne i društvene infrastrukture

MJERA 11.	Unaprjeđenje uvjeta i organizacije rada predškolskih ustanova
CILJ MJERE:	Unaprijediti predškolsku odgojno-obrazovnu infrastrukturu i kvalitetu rada dječjeg vrtića, odgovoriti potrebama djeteta, pridonijeti stjecanju novih znanja i vještina.
AKTIVNOSTI:	• Financiranje usluga dječjeg vrtića za polaznike
NOSITELJ:	Općina Mrkopalj
OČEKIVANI REZULTATI:	Unaprijeđena infrastruktura i kvaliteta rada predškolskih odgojno-obrazovnih institucija, zadovoljeni pedagoški standardi, te doprinos stjecanju novih znanja i vještina kod djece
INDIKATORI:	• Broj djece kojima se financira usluga dječjeg vrtića
RAZDOBLJE PROVEDBE:	2025.-2029.
PROGRAMSKA KLASIFIKACIJA U PRORAČUNU:	Program 1003 Predškolski odgoj i skrb o djeci A102307 Financiranje usluga dječjeg vrtića za polaznike A102380 Sufinanciranje troškova boravka djece u jaslucama A102403 Sufinanciranje Dječjeg vrtića „Snježna pahulja“ Fužine
PLANIRANI IZNOS:	855.000,00€
DOPRINOS PROVEDBI NADREĐENOG AKTA STRATEŠKOG PLANIRANJA	Plan razvoja Primorsko - goranske županije za razdoblje do 2027. godine.
NAZIV CILJA NADREĐENOG AKTA STRATEŠKOG PLANIRANJA	POSEBNI CILJ 2.1. Podrška osnivanju i funkcioniranju obitelji te razvoj sustava brige o djeci i mladima

PRIORITET 4.	Unaprjeđenje kvalitete života za sve stanovnike općine Mrkopalj
MJERA 12.	Razvoj i unaprjeđenje sportsko-rekreacijskih sadržaja i infrastrukture

CILJ MJERE:	Unaprijediti sportsko-rekreacijsku infrastrukturu i sadržaje na području Općine, doprinijeti unapređenju sportskih aktivnosti lokalnog stanovništva, omogućiti kvalitetno provođenje slobodnog vremena (posebice mladih), osigurati uvjete za zdrav i aktivan život te stvaranje izvanškolskih aktivnosti djece i mladih.
AKTIVNOSTI:	<ul style="list-style-type: none"> • Sufinanciranje rada sportskih društava • Održavanje SRC Čelimbaša • Održavanje SRC Zagemajna • Izgradnja nordijsko - biatlonskog centra Vrbovska poljana
NOSITELJ:	Općina Mrkopalj
OČEKIVANI REZULTATI:	Unaprijeđeni sportsko-rekreacijski sadržaji dostupni svima, poboljšana kvaliteta života svih stanovnika Općine, obogaćena turistička ponuda Općine, promoviran zdrav način života.
INDIKATORI:	<ul style="list-style-type: none"> • Broj održanih sportskih manifestacija i natjecanja • Broj sufinanciranih sportskih udruga
RAZDOBLJE PROVEDBE:	2025.-2029.
PROGRAMSKA KLASIFIKACIJA U PRORAČUNU:	Program 1005 Program javnih potreba u sportu i rekreaciji A100701 Sufinanciranje rada sportskih društava A102371 Nagrade za sportske rezultate A102389 Održavanje javnih sportskih terena K102313 Izgradnja nordijsko-biatlonskog centra Vrbovska poljana K102340 Sanjkalište Čelimbaša K102362 Izgradnja SRC Čelimbaša K102388 Dvorana za skijanje T102393 Uređenje prostorija svlačionica
PLANIRANI IZNOS:	1.818.000,00€
DOPRINOS PROVEDBI NADREĐENOG AKTA STRATEŠKOG PLANIRANJA	Plan razvoja Primorsko - goranske županije za razdoblje do 2027. godine.
NAZIV CILJA NADREĐENOG AKTA STRATEŠKOG PLANIRANJA	POSEBNI CILJ 5.3. Razvoj kulture i sporta te poticanje kreativnosti

PRIORITET 4.	Zelena i energetska tranzicija kroz održivo upravljanje i kvalitetnu i održivu javnu i komunalnu infrastrukturu
MJERA 13.	Izgradnja i održavanje objekata i uređaja u vlasništvu Općine
CILJ MJERE:	Izgraditi nove i urediti postojeće objekte u vlasništvu Općine s ciljem osiguranja kvalitetnijeg života stanovništva Općine.
AKTIVNOSTI:	<ul style="list-style-type: none"> • Upravljanje i održavanje općinske imovine • Održavanje WiFi 4EU • Dodatna ulaganja u zgradu Doma kulture • Izgradnja i opremanje stanova Novi Varoš 3 • Nabava sustava video nadzora
NOSITELJ:	Općina Mrkopalj
OČEKIVANI REZULTATI:	Kvalitetnija i učinkovitija općinska uprava, uređeni i energetske obnovljeni objekti u vlasništvu Općine, povećana kvaliteta života stanovništva.
INDIKATORI:	<ul style="list-style-type: none"> • Broj izgrađenih stanova • Broj objekata u vlasništvu Općine koji se održavaju
RAZDOBLJE PROVEDBE:	2025.-2029.
PROGRAMSKA KLASIFIKACIJA U PRORAČUNU:	Program 1018 Upravljanje imovinom A102316 Održavanje sustava WIFI4EU A102418 Održavanje stambenih i poslovnih objekata u vl. Općine K102367 Dodatna ulaganja u zgradu Doma kulture K102368 Izgradnja i opremanje stana – Novi Varoš 3 T102365 Nabava sustava videonadzora
PLANIRANI IZNOS:	387.500,00€
DOPRINOS PROVEDBI NADREĐENOG AKTA STRATEŠKOG PLANIRANJA	Plan razvoja Primorsko - goranske županije za razdoblje do 2027. godine.
NAZIV CILJA NADREĐENOG AKTA STRATEŠKOG PLANIRANJA	POSEBNI CILJ 3.3. Kvalitetna, dostupna i održiva javna i komunalna infrastruktura na cjelokupnom području

7. Okvir za praćenje i izvještavanje o provedbi Programa

Sukladno odredbama Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj: 123/17) praćenje provedbe definira se kao proces prikupljanja, analize i usporedbe pokazatelja kojima se sustavno prati uspješnost provedbe ciljeva i mjera akata strateškog planiranja.

Praćenje i izvještavanje o provedbi Programa odvijat će se kontinuirano tijekom čitavog razdoblja na koje se Program odnosi. Jedinica lokalne samouprave godišnje izvješćuje putem lokalnog koordinatora, kojeg određuje izvršno tijelo jedinice lokalne samouprave, regionalnog koordinatora i Koordinacijsko tijelo o provedbi provedbenog programa. Prva izvješća o provedbi Programa podnose se do 31. siječnja tekuće godine (za prethodnu godinu). U okviru sustava praćenja i izvještavanja o provedbi, nadležni Upravni odjel Općine koordinirat će među ostalim upravnim odjelima i ustrojstvenim jedinicama Općine, prikupljanje, obradu, analizu i pohranu informacija, podataka i pokazatelja, te na osnovu istih izraditi izvješće.

Izvješće o provedbi Programa sadržavat će prikaz utrošenih financijskih sredstava odnosno realizacije definiranih strateških ciljeva, prioriteta i mjera. Sastavni dio izvješća sadržavat će i prikaz izvršenja kapitalnih razvojnih projekata planiranih Strateškim programom razvoja Općine Mrkopalj za predmetno razdoblje s informacijama o utrošenim sredstvima, izvorima njihova financiranja, ostvarenim rezultatima provedbe istih, te doprinos njihova ostvarenja pojedinom strateškom cilju/prioritetu/mjeri.

